БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 250 (3222). | Чоршанба, 22 декабрь 1965 йил. | Баҳоси 2 тийин.

КПСС XXIII СЪЕЗДИ ШАРАФИГА

ПУХТА ЗАМИН

«Ленинград» колхози азаматлари бу йил 750 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 25 центнердан ошириб ҳосил кўтардилар. Йиллик пахта тайёрлаш давлат плани бор-йўғи 25 иш кунида бажарилди. Колхознинг Х. Алиматов, Б. Ёрқулов, Н. Бўрибоев, Х. Алиқулов ўртоқлар бошлиқ бригадаларда эса ҳосилдорлик 30 центнерданга етди.

Бугун шу хўжаликнинг далаларида бўлган киши келгуси йил мўл ҳосили учун ҳозирдан пухта замин яратаётган азамат кишилар меҳнатини кўриб хурсанд бўлади. Ҳар гектаридан 35 центнердан ошириб хирмон кўтариш мажбуриятини олган пешқадам бригадаларда аллақачон кузги, шудгор тамомланган, эндиликда ерни боқиб семиртириш, тупроқ структурасини яхшилаш, суғориш шохобчаларини тартибга солиш ишлари қизғин давом эттирилмоқда.

— Колхозимизда, — дейди правление раиси ўртоқ Турсунбой Эрназаров, — 300 гектарга яқин камқувват ер бор. Биз шу ерларнинг ҳар гектарига 10 тоннадан маҳаллий ўғит солишни планлаштирганмиз. Шундай қилинганда бу йил бор-йўғи 20 центнердан ҳосил берган далалардан келаси йил камида 25 центнердан хирмон кўтаришимиз турган гап.

Т. ИМОМОВ.

Янгийўл райони.

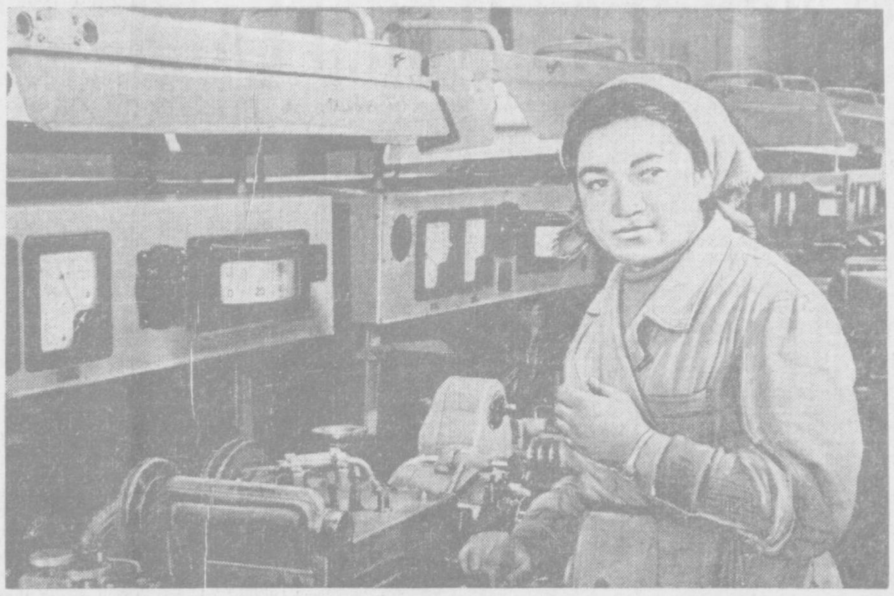

Ўзбекистон қаттиқ қотишма ва иссиққа чидамли металлар комбинати меҳнаткашлари шу кунларда партиямиз XXIII съезди шарафига ўзаро социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдирмоқдалар. Корхонада тайёрланаётган маҳсулотлар сифати кўнгилдагидек. Эришилаётган ютуққа Норбу Мирзааҳмедова ҳам ўз муносиб ҳиссасини қўшмоқда. Ёш ишчи ингичка сим ишлаб чиқарадиган автоматик линияни моҳирона бошқармоқда. Смена топшириқларини доимо ортиғи билан адо этиб, кўпчиликнинг ҳурматини қозонмоқда. Норбу ўз йиллик топшириғини бажариш арафасида турибди. Суратда: ўртоқ Н. Мирзааҳмедова.

В. Сироткин ва И. Глауберзон фотоси.

ЮКСАЛИШ ЙЎЛИДА

Янги йил арафасида турибмиз. Шундай дамларда ҳар бир меҳнаткаш йилни қандай якунлаётганлиги тўғрисида бир ўйлаб кўради. Яхши якунлаётган бўлса чексиз қувонади, ёмон якунлаётган бўлса афсусланади. Ҳозир бизнинг совхозимиз меҳнаткашлари чексиз қувонмоқдалар. Негаки, хўжалигимизда етти йилликнинг сўнгги йили катта зафарлар билан якунланяпти. Қисқача қилиб айтганимизда, илгари областимизнинг энг қолоқ хўжаликларидан бири бўлган совхозимиз эндиликда давлатга катта фойда келтирадиган рентабелли хўжаликка айланди.

Совхозимиз 1957 йилда 8 та қолоқ колхоз базасида ташкил этилган. Ўша дастлабки йили гектар бошига атиги 14 центнердан пахта ҳосили олинган, давлатга катта зиён етказилган эди. Кейин совхозимиз коллективи хўжаликни юксалтириш йўлларини ахтара бошлади.. Қолоқликнинг сабаблари миридан сиригача ўрганиб чиқилди. Ҳамма иллат ернинг қадрига етмай қўйилганида, деҳқончилик маданияти тубан даражага тушиб қолганлигида, техника кучидан ёмон фойдаланилаётганлигида, кадрларни танлаш, уларни жой-жойига қўйишга етарли эътибор берилмаётганлигида экан. Ана шу камчиликларни йўқотиш мақсадида бирқанча тадбирий чоралар белгиланди.

Биринчи навбатда ернинг мелиоратив ҳолатини яхшилашга қаттиқ киришиб кетилди. Илгарилари майда ариқлар жуда кўп бўлган. Ёз кезларида сувни ким хоҳласа қулоқни очиб олиб кетаверган. Натижада сув етарли бўлса ҳам экинлар қониб сув ичмаган. Биз майда ариқларнинг ҳаммасини йўқотдик. Суғоришни марказлаштирдик. Хўжалигимизда замонавий мелиорация вужудга келди.

«Ер текис — ҳосил тўкис» деган гап бор. Бу бежизга айтилмаган. Ҳақиқатан ҳам ер қанча текис бўлса, экин шунча яйраб ўсади, қониб сув ичади, ишлов бериш яхшиланади. Биз 200 гектар ҳаддан ташқари баланд-паст майдонларни капитал планировка қилдик. Ўнқир-чўнқир жойлари кўп бўлган 600 гектар ер эса жорий планировка қилинди. Илгарилари шудгорлашнинг сифати ва муддатига унчалик аҳамият берилмас эди. Кейинги йилларда шу нарса ҳам ҳаммамизнинг диққат-марказимизда турадиган бўлиб қолди. Ерларнинг ҳаммасини кузда шудгор қиламиз. Ҳайдашдан олдин самолёт билан ўғит сепамиз. Илгарилари ер бирмунча саёз шудгор қилинадиган бўлса, эндиликда 30—32 сантиметр чуқурликда шудгор қиляпмиз.

Ҳаммага маълумки, бегона ўт — ҳосил душмани. Уларни ғўза парвариши даврида йўқотиш ҳам қўлни ушлайди, ҳам катта қийинчиликлар туғдиради. Биз илғорларнинг тажрибасидан ўрнак олиб, ер экишга тайёрланаётган пайтда бегона ўт илдизларини териб оладиган бўлдик. Илдиз терган кишиларга ҳам худди пахта тергандагидай ҳақ белгилаб қўйдик. Икки йилдан бери шундай қиляпмиз. Натижаси чакки бўлмаяпти — пахта ҳосилдорлиги биргина шу тадбиримиз туфайли анча ошди. Масалан, 3-бўлимимиздаги ўртоқ Т. Турсунбоев бошлиқ бригадани олиб кўрайлик. Бу бригада илгарилари 14 центнердан ошириб ҳосил ололмас эди. Деҳқончилик маданияти юксалтирилганлиги, техникадан фойдаланиш кескин даражада яхшиланганлиги, тупроқ қатлами бегона ўт илдизларидан батамом тозаланганлиги туфайли ҳосилдорлик икки-уч йил ичида 25 центнерга етказилди.

Кадрлар ҳамма ердаги каби бизда ҳам олтин фонд бўлиб ҳисобланади. Хўжаликни рентабелли қилишга киришганимизда кадрларни тўғри танлаш, уларни ўз жойига қўйиш, ўқитиш, тарбиялаш, чиниқтиришга ҳам асосий аътиборимизни қарата бошладик. Колхозимиз территориясида 14 та қишлоқ бор. Ҳар бир қишлоқ атрофидаги участкага ўша қишлоқдан чиққан кадрларни жойлаштирдик. Бундан ташқари кадрларни тайёрлаш, ўқитишга ҳам катта эътибор бердик. Тракторчилар семинари очиб, икки йил ичида 70 га яқин малакали механизатор тайёрладик. Ҳозир хўжалигимизнинг мутахассис кадрлари асосан олий маълумотли кишилардир.

Бу тадбирларимизнинг ҳаммаси совхозни рентабелли хўжаликка айлантиришга имкон берди. Икки йилдан буён давлатга катта фойда келтиряпмиз. Бултур 83 минг сўм фойда келтирган бўлсак, бу йил, хомчўтларга қараганда, камида 250 минг сўм фойда келтирамиз.

Энди бу йил қилинган ишлар тўғрисида гапириб ўтмоқчиман. Эрта баҳорда ерни экишга жуда сифатли қилиб тайёрладик. Бунда ҳамма агротехника қоидаларига қатъий амал қилинди. Чигит экилиши керак бўлган 3500 гектар ер обдон текисланди, борона қилинди. Экиш агрегатларимизнинг ҳаммасини қишда пухта созлаб қўйган эдик. Экиш мавсумида улар кўнгилдагидай ишлаб турди. Ўн икки кун деганда барча майдонларимизга чигитни сифатли қилиб экиб олдик. Экиш билан бирга ҳамма майдонларга гектар бошига 200 килограммдан суперфосфат гўнги аралаштириб солинди. Ернинг табиий намини тўла сақлаб қолишга жиддий аҳамият берганлигимиз чакки бўлмади. Чигит ҳамма майдонларда ернинг ўз намига бир-текис униб чиқди.

Бу йил совхознинг ишлаб чиқариш-молия плани бўйича 70 та хўжалик ҳисобига кирган трактор-далачилик звеноларини ташкил этганимиз бутун мавсум давомида ўзининг ажойиб афзалликларини кўрсатди. Эндиликда звеноларга бошчилик қилаётган механизаторлар ҳам, ишчилар ҳам ўзларига топширилган вазифага тамомила бошқача назар билан қарайбошладилар.

Бутун ёз бўйи ғўза қатор оралари фақат икки томонлама ишланди. Сув танқислиги анча қийинчиликлар туғдирди. Лекин биз бўш келмадик. Сув оборотини марказлаштирдик. Тунда суғоришни яхши йўлга қўйдик. Бунда навбатчилик қатъий ташкил этилди. Суғоришда аккорд—мукофот системаси қўлланилди. Ҳар бир звенода бош сувчи тайинланди. Уларга 10—15 процент устама мукофот ҳам белгиланди. Ҳар бир сувчининг масъулияти оширилди. Бунинг натижасида оғир шароитда ҳам барча майдонларни ўз вақтида қондириб суғоришга муваффақ бўлдик.

ИЛҒОРЛАР МИНБАРИ

Ғўзани ёшлигида озиқлантиришда гап кўп. Шунинг учун биз экишга бериладиган ўғитларнинг ҳаммасини эрта муддатларда солдик. Ҳаммаси бўлиб ҳар бир гектар ерга сульфат аммоний ҳисобида 600 килограммдан азотли ўғитлар солинди.

Куз киргач пахтамиз ҳар йилгига нисбатан анча барвақт пишиб етилди. Асосий умидимизни машиналарга боғлаб, биз ёрдамчи чақирмасликка қарор қилгандик. Ўтган йили ҳам ёрдамчи чақирмасдан, пахтанинг ҳаммасини ўз кучимиз билан териб олишга эришдик. Бу йил машина терими кўламини янада кенгайтириш мақсадида 3 минг гектар ердаги ғўза баргларини сунъий равишда тўктирдик. Дефолиация қисқа вақт ичида ўтказилди. Пахта теримига 96 та «зангори кема» жалб этилди. Машиналар ишга тушмасдан илгари кунига 0,7—0,8 процент миқдорида пахта териб олган бўлсак, машиналар ишлайбошлагач ҳар куни пунктга ўрта ҳисобда 3,—3,5 процент миқдорида пахта жўната бошладик. Йиғим-теримнинг энг қизғин дамларида эса ҳатто 4,5 процентгача пахта тердик.

Азамат механизатор звено бошлиқларимизнинг зўр ғайратшижоати, олий ҳиммати туфайли бу йил машина терими соҳасида юксак кўрсаткичга эришдик. 1960 йилда совхозимизда машиналар билан атиги 700 тонна пахта териб олинган бўлса, 1961 йилда 986 тонна, 1962 йилда 1918 тонна, 1963 йилда 2380 тонна, 1964 йилда 2754 тонна, бу йил эса 3500 тонна пахта териб олинди. Бу рақамлардан кўриниб турибдики, хўжалигимизда машина терими йил сайин кенг қанот ёзмоқда. Техниканинг қудрати туфайли йиллик планнинг бажарилиш муддати тобора қисқармоқда. Илгарилари планни икки, икки ярим ойда бажарсак, бу йил ўттизсаккиз кунда бажардик. Бу муддат қисқаргани сайин навбатдаги йил ҳосилига мустаҳкам замин яратиш учун қулай имкониятлар туғилмоқда.

Бу йил етмишта звено бошлиғи-механизатор етмишта «зангори кема» билан пахта терди. Дала гвардиячилари орасида ўртоқ Мирхалил Нуриддинов мусобақа ғолиби бўлиб чиқди. У бошчилик қилаётган звено деҳқонлари гектар бошига 33 центнердан хирмон кўтардилар. Ўртоқ Нуриддиновнинг ўзи эса машина бункеридан 110 тонна пахта тўкди. Звенода етиштирилган ялпи ҳосилнинг тўртдан уч қисми машиналар билан териб олинди. Мирхалилнинг ҳамкасабаларидан Муҳаммад Назиров, Дунёдор Зокиров, Турлон Аноров, Мирза Асанбоев сингари ўртоқлар ҳам машина теримида бошқаларга ўрнак кўрсатишди.

Совхозимизнинг ҳамма бўлимлари, бригадалари ва звенолари пахта тайёрлаш йиллик планини ҳамда социалистик мажбуриятни ортиғи билан бажардилар. Хўжалигимиз тарихида илгари бунчалик қувончли ютуққа ҳали эришилмаган эди. Уста деҳқонлардан республикада хизмат кўрсатган пахтакор Мутал Қаюмов, Жўра Мадиёров, Отажон Раҳмонов, Саидқул Арслонов сингари ўртоқлар бошчилик қилаётган бригадаларнинг пахтакорлари илгари жуда кам ҳосил олиб келинган майдонлардан 27—29 центнердан хирмон кўтаришга, ялпи ҳосилнинг тўртдан уч қисмини машиналар билан териб олишга муваффақ бўлдилар.

Хўжалигимизда асосий тармоқ бўлган пахтачилик билан бир қаторда сабзавотчилик, шоликорлик, пиллачилик, чорвачилик тармоқлари ҳам тез суръатлар билан ривожланаяпти.

КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми бутун мамлакатимиз қишлоқ хўжалиги каби бизнинг хўжалигимизни юксалтиришда ҳам жуда катта аҳамиятга эга бўлди. Пленумдан кейин ўтган қисқа давр ичида совхозимизда бирмунча янгиликларни жорий этдик. Айниқса меҳнаткашларни моддий жиҳатдан кўпроқ манфаатдор қилишда кескин бурилиш ясадик. Буни қуйидаги рақамлардан ҳам кўриш мумкин. 1963 йилда совхозимиз ишчиларининг ўртача ойлик маоши 52 сўм бўлган бўлса, бу йил 81 сўмни ташкил этмоқда. Механизаторлар эса ой сайин ўрта ҳисобда 130—160 сўмдан маош олмоқдалар. Бултур ишчиларимизга маҳсулот етиштириш планининг бажарилганлиги, пахта таннархининг арзонлаштирилганлиги учун 148,6 минг сўм қўшимча ҳақ тўлаган бўлсак, бу йил 240 минг сўм тўлаймиз.

Партия ва ҳукуматимизнинг пахтани сортларига қараб харид нархларини ошириш тўғрисида қабул қилган қарори совхозимиз экономикасини янада мустаҳкамлашга салмоқли ҳисса бўлиб қўшилди. Биз илгариги йиллардагига нисбатан анча кўп миқдордаги пахтани юқори сортларга топширганлигимиз туфайли 230 минг сўм қўшимча даромад олдик. Ана шу даромаднинг 20 процентини ишчиларга мукофот тариқасида тақсимлаб берамиз. Шолининг харид нархи оширилганлиги ва пландан ташқари 150 тонна шоли сотилганлиги туфайли 57 минг сўм қўшимча даромад олдик. Бу ҳам ишчиларимизнинг моддий манфаатдорлигини оширишга хизмат қилади.

Биз маҳсулот етиштиришни кўпайтириш билан бир қаторда меҳнаткашларнинг турмуш фаровонлигини янада юксалтиришга ҳам алоҳида аҳамият бераяпмиз. Турар-жой бинолари қурилиши тобора авж олдириляпти. Қисқа вақт ичида 80 га яқин оила янги уйларга кўчиб кириб, ҳовли тўйлари ўтказди. Қишлоқда кенг экранли кинотеатр қурдик, Бошқа бир қанча маданий-маиший бинолар ҳам қуриб, фойдаланишга топширилди. Ишлаб чиқариш илғорларини ҳозир курортларга, дам олиш уйларига юбориб турилибди. Яқинда 30 кишини Москвага — Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасига юборишни мўлжаллаб турибмиз.

Ҳали 1966 йил бошлангани йўқ. Лекин бизнинг совхозимизда янги йил аллақачон бошланган. Деҳқонларимиз КПСС XXIII съезди бўладиган келгуси йилда ҳам зўр муваффақиятларга эришиш учун қизғин тайёргарлик кўраяптилар. Барча майдонлар кузнинг илиқ-иссиқ кунларида сифатли шудгорлаб қўйилди. Ер самолёт орқали ўғитланди. Ҳозир ариқ-зовурлар қазиляпти, далага гўнг ташиляпти, техника ремонт қилиняпти. Ишончимиз комилки, навбатдаги беш йилликнинг дастлабки йилида совхозимиз юксалиш йўлида яна бир юқори поғонага кўтарилади.

Файзулла МУТАЛОВ,
Ўрта Чирчиқ райониданги Киров номли совхоз директори.

МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ РАЙОН (ШАҲАР) ХАЛҚ СУДЛАРИГА УТКАЗИЛГАН САЙЛОВЛАР ЯКУНИ ТУҒРИСИДА

АХБОРОТИ

1965 йил 19 декабрда 13 район (шаҳар) халқ судларига сайловлар бўлиб ўтди.

Халқ судларини сайлашда умумий сайловчилар сонининг 99,98 проценти қатнашди.

Шундай қилиб, деярлик ҳамма сайловчилар халқ судьяларини сайлашда иштирок қилдилар.

Халқ судларига номзодларни ёқлаб, сайловда қатнашган барча сайловчилар умумий сонининг 99,65 проценти овоз берди.

Ўзбекистон ССР район (шаҳар) халқ судларига сайловлар тўғрисидаги Низомнинг 50-моддасига биноан 32 бюллетень нотўғри деб топилди.

Область ижроия комитети томонидан сайлов натижалари тўғрисида олинган маълумотга асосан, 23 сайлов округининг ҳаммасида халқ судьялари сайланган.

МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ РАЙОН ХАЛҚ СУДЛАРИГА УТКАЗИЛГАН САЙЛОВЛАР ЯКУНИ ТУҒРИСИДА

АХБОРОТИ

1965 йил 19 декабрда олти районда халқ судларига сайловлар бўлиб ўтди.

Халқ судьяларига овоз беришда сайловчилар умумий сонининг 99,86 проценти қатнашди. Шундай қилиб, деярлик ҳамма сайловчилар халқ судьяларини сайлашда иштирок этдилар. Халқ судьялари номзодларни ёқлаб сайловда қатнашган умумий сайловчилар сонининг 99,59 проценти овоз берди.

Узбекистон ССР район (шаҳар) халқ судларига сайловлар тўғрисидаги Низомнинг 50-моддасига биноан 44 бюллетень нотўғри деб топилди. Шаҳар ижроия комитети томонидан сайловлар натижаси тўғрисида олинган маълумотларга асосан 28 сайлов округининг ҳаммасида халқ судьялари сайланган.

ОЛТИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ЕТТИНЧИ СЕССИЯСИНИНГ ОЧИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Олтинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг еттинчи сессияси 24 декабрь эрталаб соат 10 да Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислар залида очилади.

Депутатлар 22 ва 23 декабрда эрталаб соат 10 дан бошлаб Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг биносида, 24 декабрь эрталаб соат 9 дан эса Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислар залида рўйхатга олинадилар.

ЗАФАРЛИ ЯКУНЛАР

СССР МАРКАЗИЙ СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИНИНГ АХБОРОТИ

ҚОРА МЕТАЛЛУРГИЯ

Қора металлургия ходимлари чўян ва пўлат эритиш, прокат ишлаб чиқариш ва темир рудаси қазиб чиқаришда етти йилликнинг 1965 йил планида белгиланган контроль рақамлар даражасига муддатидан илгари эришдилар.

1958 йилга нисбатан чўян, пўлат эритиш ва темир руда қазиб чиқариш 1,7 баравар, прокат ишлаб чиқариш эса 1,6 баравар кўпайди. Бу давр ичида меҳнат унумдорлиги 40 процентдан зиёд ортди, маҳсулот таннархи бирмунча камайтирилди ва ишлаб чиқариш рентабеллиги оширилди.

Корхоналарнинг коллективлари ишлаб чиқариш резервларини аниқлаш ва улардан фойдаланиш, мавжуд технология процессларини интенсивлаштириш ва янгиларини жорий қилиш юзасидан катта ишлар қилдилар, ишлаб турган ускуналар ёрдамида етти йиллик план топшириғидан анча кўп миқдорда пўлат эритиш ва прокат ишлаб чиқаришни таъминладилар. Кейинги йилларда темир-руда хом ашёси тайёрлаш бир мунча яхшиланди, домна ва мартен печларида табиий газ ва кислороддан фойдаланиш анча кенгайтирилди, пўлат ишлаб чиқариш, металл маҳсулотлар сифатини яхшилаш ва хилларини кўпайтиришда, прогрессив кислород-конвертор усулини ривожлантириш юзасидан йирик тадбирлар амалга оширилди.

1959—1965 йиллар давомида замонавий ускуналар билан жиҳозланган юксак унумли янги агрегат ва цехлар ишга туширилди ва ўзлаштирилди, қудратли кон-саралаш комбинатлари ва агломерация фабрикалари фойдаланишга топширилди.

Магнитогорск, Кузнецк ва Нижний-Тагил комбинатлари, Череповецк, Ильич номли, Макеевка, Кривой Рог, Дзержинский номли, Запорожесталь, Златоуст, Азовсталь металлургия заводлари, Первоуральск, Никополь ва Челябинск труба заводлари, Кривой Рог темир руда ҳавзаси кончилик корхоналари, Соколовск-Сарбайск кон саралаш комбинати ва бошқа корхоналарнинг коллективлари етти йиллик планни бажаришда катта ҳисса қўшдилар.

КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленуми қарорларидан руҳланган металлурглар КПСС XXIII съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб юбордилар.

КЎМИР

Кўмир саноатининг ходимлари кўмир қазиб чиқариш йиллик планини муддатидан илгари бажардилар. Йил охиригача қўшимча топшириқ ҳам ошириб бажарилади: мамлакат пландан ташқари 20 миллион тонна кўмир олади.

ЦЕМЕНТ

Цемент саноатининг ходимлари цемент ишлаб чиқариш йиллик планини муддатидан илгари бажардилар.

Йиллик пландан ташқари 2,7 миллион тонна цемент ишлаб чиқарилади. Цемент ишлаб чиқариш ўтган йилдагига нисбатан 12 процент кўпаяди.

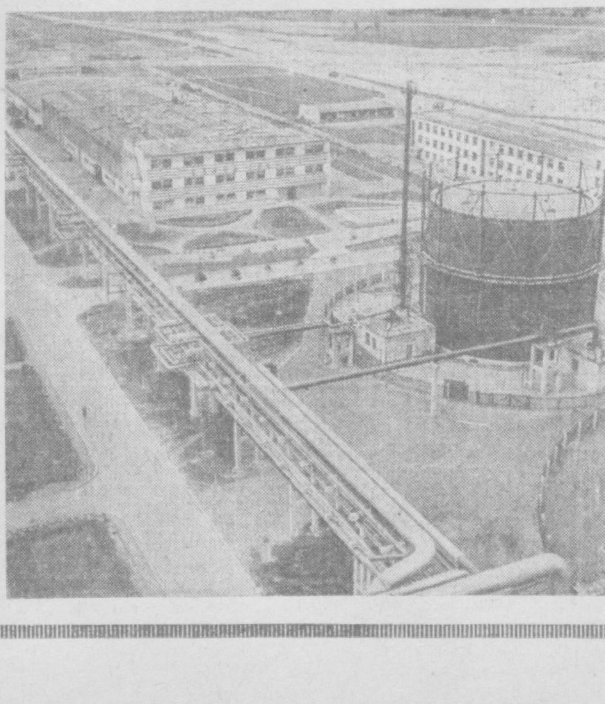

Она-Ватан бўйлаб

Совет Латвиясининг катта химия бунёдкорлари улкан ғалабани қўлга киритдилар. Ионавск азот ўғитлари заводи қурилишининг биринчи навбати тўла-тўкис тугалланди. Сўнгги қуруқ ях ва суюқ углекислота цехлари фойдаланишга топширилди. Чапдаги суратда: Ионавск азот ўғитлари заводи.

● ● ● ●

Шерловогорск кон-металлургия комбинати Чита областининг энг йирик корхоналаридан бири. Ҳар йили корхона фабрикаларига таркибида қўрғошин бўлган минглаб тонна руда оқиб келади. Бу йил корхонада фьюминг электр печи ишга туширилган. Янги ускунанинг ишга туширилиши билан истеъмолчиларга сифатли маҳсулотлар етказиб бериш тағин ҳам кўпайди.

Ҳозир комбинатда янги бойитиш фабрикаси қад кўтаряпти. Фабриканинг биринчи навбати ҳаракатда. Келгуси йил корхона тўла қувват билан ишлайбошлайди. Ўнгдаги суратда янги фабриканинг қурилиши тасвирланган.

М. Баранаускас ва Э. Брюханонко фотолари (ТАСС фотохроникаси).

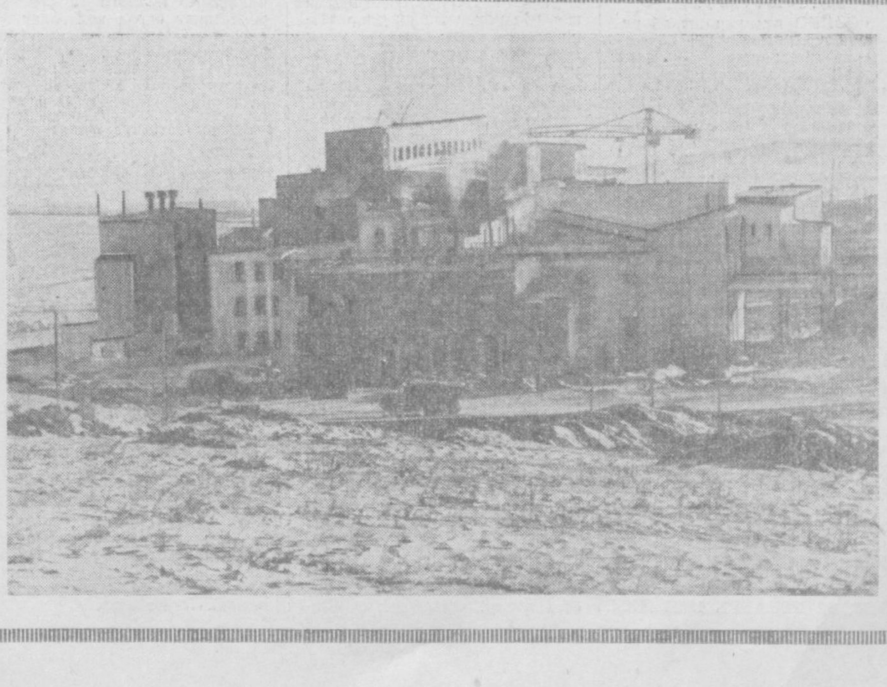

САНЪАТКОР ВА ДАВР

СОЦИАЛИСТИК РЕАЛИЗМНИНГ ҚУДРАТЛИ МАНБАЛАРИ

Шароф РАШИДОВ

Ўзбекистонда дарёлар кўп. Бу дарёлар баланд тоғларнинг олислардаги этакларидан бошланиб, водийлардаги одамларга салқин ва фароғат олиб келади. Дарёларнинг суви тез ва шиддатли оқади. Бизнинг турмушимиз ҳам худди шундай. У, тўхташни билмайди. Турмушимизда дарёлар кўп, унинг ўзи ҳам коммунизм деб аталувчи улуғ океанга оқиб бораётган туташ ва қудратли дарёдир. У абадий чунки унинг ҳаракати, янгиланиши, ижодий негизи абадийдир.

Тез оқар азм дарёлардан совет жамиятининг турмуши шу билан фарқ қиладики, жамиятимизнинг турмуши ўзининг объектив қонунларига кўра ривожланиб бормоқда, коммунистик партия мана шу қонунларга таяниб, халқни коммунизм ғалабаси сари олға бошлаб бормоқда. Партиямиз ҳамиша халқ билан боғланган, халқнинг дарғаси, халқнинг юраги, халқнинг овози, виждони ва ор-номусидир. Партиямиз революцион курашчиларнинг авлоддан-авлодга ўтиб келган донишмандлигини ва миллион-миллион меҳнатчиларнинг ҳаракатга бўлган иродасини ўзига сингдириб олган. Партиямиз ҳам ўргатади, ҳам ўрганади. У, марксизм-ленинизмнинг революцион таълимотига таянади, турмушнинг янги принципларини барқарор қилади. Унинг кучи—омма билан бирликдадир, унинг иши, унинг ҳақиқати асло енгилмайди.

Ленин асосини қурган партиямизнинг йўли революцион кураш ва буюк яратувчилик йўлидир. Бу йўл Волховстрой ёндирган биринчи чироқлардан бошланиб, Волга ва Ангарадаги гигант электростанцияларга қадар, Циолковскийнинг дадил орзусидан бошланиб, ҳозирги замоннинг космик кемаларига қадар давом этмоқда. Ватанимиз буюк ва бепоён. Унинг қиёфасини ўзгартираётган, уни тобора қудратли ва кўркам қилаётган ишларимиз ҳам буюк ишлардир. КПСС Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган ҳозирги босқичда халқ хўжалигини ривожлантиришнинг кенг программасини белгилаб берган Пленумлари партиямиз донишмандлигини кўрсатувчи конкрет ва ёрқин далилларнинг бири бўлди.

Биздаги ишларнинг ҳаммаси, Ватаннинг тақдири учун жуда катта аҳамиятли бўлган ишларнинг ҳаммаси ленинчи партиянинг сиёсати билан, унинг раҳбарлик роли билан боғланган. Бизнинг замонамиз — коммунизм қурилиши замонасида социалистик жамиятнинг ривожланиш қонунларини диққат билан ва чуқур ўрганаётган ҳар бир киши шундай хулосага келади.

1

Биз, адиблар, совет кишиларининг ишларига ифтихор билан қарамоқдамиз. Халқ билан ҳамиша ва маҳкам алоқада бўлиш ёзувчига нақадар кўп нарса беради! Бениҳоя хилма-хил ва абадий янгиланиб турувчи мўъжизакор турмуш китобига мурожаат қилиш ёзувчининг ижодий уфқларини нақадар кенгайтиради!

Кўпмиллатли совет адабиётида кейинги йилларда диққатга сазовор катта ҳодисалар рўй берди. Ёзувчилар воқеликни тўлиқроқ ва ёрқинроқ акс эттиришга интилмоқдалар, адабиёт ва санъат олдида турган бош вазифаларни дадилроқ ҳал қилишга уринмоқдалар. Коммунистик жамият қураётган, замонамизнинг буюк идеаллари билан руҳланган янги кишини тарбиялаш шу вазифаларнинг энг муҳимидир. Бу ишни муваффақиятли адо этмоқ учун ижтимоий турмуш ривожланишининг қонуниятларини тўғри очиб бериш, воқеликни тўлиқ ва мукаммал қилиб, унинг ҳамма кўринишларини акс эттириб, кўрсатиб бериш зарур. Ёзувчи ғоявий жиҳатдан чиниққан, принципиал бўлганидагина, партия билан, халқ билан бирга қадам ташлаб борганидагина ўз бурчини бажара олади.

Бизнинг турмушимиз бениҳоя хилма-хилдир. Унда ҳамиша бирор янгилик, илғор ташаббуслар пайдо бўлиб туради. Масалан, агар биз бугунги Ўзбекистон харитасига кўз ташласак, бир неча йил муқаддам бўлмаган янги манзилгоҳларни ва қурилишларни, каналлар ва йўлларни шу харитада кўрган бўлур эдик. Навоий, Ленинск, Янгиобод, Қувасой— республикамизнинг энг хилма-хил бурчакларида совет кишисининг иродаси билан қад кўтарган қанча-қанча шундай шаҳарлар бор.

Териб олинган миллион тонналаб пахта. Бухоро-Урал газ қувури, қудратли электростанциялар— мана шулар ва шунга ўхшаш жуда кўп нарсалар, янгиликнинг яққол нишоналари республикамиз тез ўсиб бораётганлигини кўрсатувчи очиқ далиллардир. Бепоён ватанимизда нақадар катта ўзгаришлар бўлаётганлигини айтмайсизми!

Ҳозирги замонга мурожаат қилаётган ёзувчи турмуш ҳақиқатига содиқ бўлиб қолишни истаса у жамиятимизнинг коммунизм сари зафарли боришини кўрсатиб бериши, совет халқининг жўшқин яратувчилик фаолиятини, партиянинг мана шу фаолиятдаги авангардлик ролини кўрсатиб бериши лозим. Бунинг учун эса у воқеликни шу воқеликнинг хилма-хил ва жуда бой кўринишлари билан биргаликда чуқур ўрганиши ва тадқиқ қилиши, жамиятнинг ривожланишидаги асосий йўналишларни белгилаб ола билиши, шу ривожланишнинг истиқболларини кўра билиши керак.

Партия воқеликда рўй бераётган жараёнларни тугал-тўкис изоҳламоқда, давримизнинг ривожланишидаги асосий тенденцияларни белгилаб бермоқда. Шу сабабли санъат олдидаги вазифалар даражасида туриш — санъаткорнинг партия билан бирга қадам ташлаб бориши, партиянинг қарорларига таяниши, партиянинг чақириқларига бутун қалби билан қулоқ солиши демакдир.

Чет элларда бизга ғазаб билан таъна қилаётган душманларимиз, совет ёзувчилари партиянинг буйруғи билан ёзади, деган гапларни айтмоқдалар. Бу — бемаъни гап. Михаил Шолохов тўғри айтганидек, ҳар биримиз ўз қалбимизнинг буйруғи билан ёзамиз. Қалбимиз эса партиямизники ва жонажон халқимизникидир. Ўз Ватанининг, ўз халқининг содиқ фарзанди, граждани бўлган совет ёзувчисининг позициясини белгилаб бераётган асосий нарса ҳам мана шу.

Совет ҳокимиятини ва партияни мадҳ қилган Ҳамза ўзининг оташин қўшиқ-шеърларини юрагининг амри билан ёзган эди. Ўз ҳаётини социалистик Ватан учун қурбон қилган Аркадий Гайдар ва Мусо Жалил ўз қалбларининг амри билан ёзган эдилар. Қалблари тамомила партияники ва халқники бўлиб келган ва бўлиб турган ёзувчиларнинг ҳаммаси мана шундай ёзиб келганлар ва ёзмоқдалар.

Идеология соҳасидаги ғанимларимиз совет ёзувчиларининг бадиий ижодкорликнинг партиявийлик ва халқчиллик позицияларидан четга бурилишини, ўзларининг жанговар социалистик реализм принципларига хиёнат қилишларини, Гоголнинг «Ревизор»ида ҳар хил миш-миш гапларни тарқатишни касб қилиб олган персонажлар — Бобчинский ва Добчинскийлар каби шахсларга айланиб қолишини истайдилар. Улар ёзувчиларимизнинг воқелик ҳодисаларига субъективизм позициясида туриб баҳо берадиган принципсиз ва ғоясиз сўз тўқувчиларга айланиб кетишини истайдилар.

Улар бу ниятларига сира етолмайдилар! Совет ёзувчилари партия ва халқ билан ҳамиша бирга бўлиб келдилар ва ҳамиша бирга бўладилар. Кўпмиллатли совет адабиётининг бутун тарихи бунинг рад қилиб бўлмайдиган далилидир. Унинг энг яхши асарлари коммунизм учун халқимиз олиб борган қаҳрамонона курашнинг жонли ва чуқур ҳаққоний йилномасидир. Шу асарларнинг қаҳрамонлари революциянинг улуғ мактабини ўтган бинокорлар ва курашчилар, янги кишилардир. Масалан, Б. Горбатовнинг «Донбасс» романидаги қаҳрамон Андрей Воронько мана шундай киши эканлигини кўрамиз. Оддий забойчи Воронько «Крутая Мария» шахтасининг партия раҳбари, «давлат кишиси» бўлиб қолади.

Санъаткорнинг таланти нақадар улкан бўлса, унинг уфқи шу қадар кенг бўлади. Янги санъатнинг энг яхши усталари ҳамиша олға қараганлар. Лекин улар ҳеч қачон турмушдан ажраб қолган эмаслар ва улар сиёсатдаги ва адабиётдаги Бобчинский ва Добчинскийларга заррача ўхшаган эмаслар.

Улуғ адибимиз Горький эртанги кунга нақадар зийраклик билан назар ташлаганлигини, турмушимизнинг ривожланиш жараёнларини нақадар тўғри тушунганлигини эсга олайлик. Революциянинг дастлабки машаққатли йиллариданоқ у «Жаҳон адабиёти» кутубхонасини нашр этиш режаларини тузди ва ажнабий ҳамда рус классикларининг асарларини нашр этишга киришди, буни Ленин ҳам маъқуллади. Горькийнинг бевосита иштироки билан нашр этила бошлаган «Шоир кутубхонаси», «Фабрика ва заводлар тарихи», «Гражданлар уруши тарихи», «Ажойиб кишилар ҳаёти» сингари нашрларни айтмайсизми? Бу нашрлар ҳам узоқни мўлжаллаган асарлар эди. Советлар мамлакатининг буюк ёзувчиси халқни ўйлар эди, мамлакатда маданий революциянинг қудратли қулоч ёйишини билган эди.

«Шеърларнинг навларини коммуна андозаси билан» ўлчаган Маяковскийни айтмайсизми? Мешчанларни, обивателларни, бюрократларни, амалпарастларни ва манфаатпарастларни аёвсиз фош қилган Маяковский коммунистик эртанги куннинг кишисини ўйламаганмиди, ахир!

Ажойиб сўз усталари воқеликни ўрганишнинг ибратли намуналарини ҳам кўрсатиб берган эди. Горький бутун Россияни биларди. Маяковский Москва ва Ленинградга, Тбилиси ва Бокуга бориб ўз асарларини ўқиб юрганида мамлакатда бўлаётган ҳодисаларнинг ҳаммасини диққат билан кузатиб борар ва социалистик янгиликни куйламоқ учун революцион кураш эҳтиросини тўлиқ ифодалайдиган жўшқин сўзларни топар эди. Алексей Толстой «Сарсонлик-саргардонликда» трилогиясини ёзаётган даврда шу романдаги воқеалар бўлиб ўтган жойларга неча марталаб бориб келган эди. А. Фадеев «Ёш гвардия» романини ёзаётганида краснодонликларнинг қаҳрамонона курашини кўрсатувчи ҳужжатларнинг ҳаммасини миридан-сиригача ўрганиб чиқди.

Бутун мамлакатимиз яратувчилик завқига берилиб ишламоқда. Унинг бепоён ерларида катта-катта ишлар қилинмоқда. Бу ишлар жаҳонни ҳайратда қолдирмоқда, ер юзидаги барча соф виждонли кишиларни қойил қилмоқда. Совет ёзувчиларининг вазифаси шуки, улар мана шу ишларнинг моҳиятини чуқур билишлари, мана шуларнинг аҳамиятини пайқаб олишлари, янги турмуш қурувчиларнинг қаҳрамонлигини кўришлари, бу қаҳрамонликни ёрқин бадиий асарларда акс эттиришлари керак. Биз турмушни ўрганишга совет адабиётининг шонли жўрабошилари, асосчилари каби турмушнинг энг чуқур жараёнлари ичига кириб боришга мажбурмиз. Улар сингари биз ҳам давримизга муносиб бўладиган, ажойиб совет воқелигининг барча хилма-хил жиҳатларини очиб берадиган асарлар яратишимиз лозим.

Адиблардан кимки ҳозирги кунимизнинг қаҳрамонона ишларидан илҳомланмаса, кимки шижоатли меҳнат қучоғида бўлмаса, у турмушимиздаги бош йўлни четлаб ўтиб кетаверади, совет кишиларининг чинакам қаҳрамонона ишларини сезмай қолаверади. Улар ижтимоий ривожланиш қонунларини тушунмаганликлари сабабли партия қарорларининг чуқур мазмунини охиригача пайқаб ололмасликлари табиийдир. Бунинг натижасида эса улар социалистик қурилиш тарихини, Улуғ Ватан уруши воқеаларини ўз асарларида бузиб кўрсатадиган бўлиб қоладилар.

Бизнинг адабиёт ва санъатимиз тарихнинг асосий кенг йўлидан бормоқда. Келажакка борадиган йўлимизда дуч келаётган тасодифий ва бемаъни нарсаларнинг ҳаммаси бизнинг адабиётимиз ва санъатимизга ётдир. Социалистик реализм адабиётидаги асосий нарса шуки, у коммунистик қурилиш практикаси билан, ҳозирги даврда жаҳон социалистик системасида реал гавдаланиб турган «социалистик пролетариатнинг жонли иши билан» узвий равишда боғлангандир.

Социалистик реализмнинг қудратли манбалари халқ турмушининг ўзидир. Социалистик реализмнинг «ўзига хос хусусияти шундаки, — деди М. Шолохов ўзига Нобель мукофоти берилаётган маросимда, — у мушоҳидачиликни ҳам, воқеликдан қочишни ҳам ўзига эп кўрмайдиган, инсоният тараққиёти учун курашга чақираётган, миллион-миллион кишиларга яқин бўлган мақсадга эришиш, уларга кураш йўлини ёритиш имкониятини бераётган дунёқарашни акс эттиради»

Социалистик реализм санъати ҳозирги кунда жаҳон бадиий фикрини ривожлантиришнинг бош йўлини белгилаб бермоқда. Социалистик реализм тўғрисида ҳозир жуда кўп баҳслар бўлаётганлигининг ўзида ҳам муайян қонуният бор. Инсоният фан ва техниканинг шу қадар тез суръатлар билан ривожланганлигини, шу қадар ўткир социал конфликтларни илгари ҳеч қачон кўрмаган эди. У, идеология соҳасида бир-бирига зид бўлган мана шундай тенденцияларни ҳам, маданият соҳасидаги хилма-хил оқимлар ва йўналишларнинг мана шундай ола-булалиги ва кўплигини ҳам кўрмаган эди.

2

Ҳозирги кунда социалистик реализм адабиёт ва санъатнинг илғор методи бўлиб ҳамма қитъаларда ўзига янгидан-янги ихлосмандларни жалб қилмоқда. Ҳозирги замон шароитида социалистик реализм олижаноб инсонпарварлик идеяларининг эътироф қилинган байроқдоридир. Социалистик реализм санъаткорлари миллий маданиятларнинг энг яхши, илғор кучлари бўлиб, ўз ижодларида чин интернационалистлар сифатида, халқлар ўртасида тинчлик курашчилари сифатида майдонга чиқмоқдалар. Улар социализм мамлакатларида халқнинг виждонидирлар, халқ кураши йилномаларининг ижодкоридирлар. Улар асримизнинг жарчисидирлар. Илғор ва ўсиб бораётган нарсаларнинг ҳаммаси уларга интилмоқда. Улар буюк ўтмиш соҳибидирлар, улар олдида келажакнинг кенг уфқи очилмоқда.

Ғоявий душманларимиз, реакция идеологлари бизга нимани қарама-қарши қилиб қўя оладилар? Санъат соҳасида улар абстракционизмнинг бемаъниликларида ўзининг узил-кесил ифодасини топган формализмнинг хилма-хил турларини тарғиб қилмоқдалар. Инсонпарварлик байроғини аллақачон оёқ ости қилиб ташлаган ҳозирги империализм маданиятининг башараси қандайлигини тушкунлик, мистицизм, инсонга нафрат билан қараш идеялари кўрсатиб турибди. Империализм маданияти одамларни ахлоқсиз, виждонсиз ва номуссиз қилиб тарбияламоқда. Жамиятга жаллодлар ва таловчиларни, жафокаш Вьетнам элида мислсиз йиртқичликлар қилаётган Пентагон солдатларини, АҚШ шаҳарларида негрларни оломон қилаётган йирткич ирқчиларни тайёрлаб бермоқда. Империализмнинг реакцион маданияти ва унинг пропаганда машинаси урушга ва инсониятни қиришга хизмат қилмоқда.

Илғор демократик маданият тараққиёт, тинчлик ва социализм йўлида ҳужумкор жанг олиб бормоқда. Шунинг учун ҳам социалистик реализмга душманларимизнинг сапчиши тобора шиддатли бўлиб бораётганлигига ажабланиш мумкинми?

Адабиёт ва санъат фақат социалистик реализм йўлидагина ўзининг юксак ижтимоий вазифасини охиригача бажариши ҳамда тинчлик ва социализм учун курашда қудратли қурол бўлиб қолиши мумкин. Шунинг учун ҳам ҳозирги замон шароитида социалистик реализм принципларининг покиза бўлишини ҳимоя қилиш, турмуш ҳақиқатига содиқликни сақлаб қолиш, ўтмиш илғор маданиятининг энг яхши традицияларини ижодий ривожлантириш айниқса муҳим вазифадир. Социалистик реализм санъаткорлари ҳар бир миллий маданиятдаги барча илғор ва энг яхши традицияларнинг чинакам вориси бўлиб майдонга чиқмоқдалар.

Социалистик реализмнинг ҳаётбахш прогрессив новаторлиги формалистик қидиришларда эмас, балки аввало турмушга актив муносабатда бўлишни, даврнинг илғор идеяларига содиқликни, классикларнинг энг яхши традицияларини ижодий ривожлантиришни тақозо қилади. Ҳозирги шароитда социалистик реализм чуқур мулоҳазали санъаткорларга ижодий изланишлар учун кенг майдон очиб бермоқда, уларни илғор идеология чўққиларига кўтармоқда ва даврнинг улуғ идеаллари учун онгли курашувчилар сафига қўшиб қўймоқда.

Янги адабиёт негизларини қурган илғор санъаткорлар ҳеч қачон ўзларини турмушдан четга олмаганлар, партиясизлик, сиёсатдан юз ўгириш ниқобига бурканмаганлар, формализм йўлига тушмаганлар. Улар яратган асарлар ҳозир ҳам яшаб келмоқда ва эртага ҳам яшай беради. Улар партиянинг жангчилари бўлганлар ва ўз замонларидаги воқелик жараёнларида дадил қатнашганлар.

Семен Давидов ва Павел Корчагиннинг овозлари, ёш гвардиячиларнинг, Федор Гладков қаҳрамонларининг овозлари ҳозирги кунимизнинг музикасига жўр овоз бўлмоқда. К. Федин ва Л. Леонов, Г. Марков ва К. Симонов, Л. Соболев ва А. Твардовский, В. Кожевников ва В. Кочетов, Н. Грибачев ва Н. Тихонов ва бошқа жуда кўп талантли ёзувчиларимизнинг китобларида тасвирланган қаҳрамонларнинг овозлари ҳозирги кунимиз музикаси билан ҳамоҳанг бўлмоқда. Дастлабки революцион йилларнинг қаҳрамонлари, биринчи беш йилликлардаги индустрия гигантларининг жонкуяр бинокорлари, Улуғ Ватан урушининг солдатлари, уруш дабдала қилиб ташлаган қишлоқ ва шаҳарларни, завод ва фабрикаларни вайроналардан кўтариб қаддини ростлаган мард меҳнат аҳли, энг яхши ёзувчиларимизнинг асарларида образлари яратиб берилган оддий ва буюк совет кишилари бизнинг кўз олдимиздан худди тириклардек ўтмоқдалар. Уларнинг овозлари ҳозирги кундаги янги қурилишлар бинокорларининг овозларига ҳамоҳанг бўлмоқда.

Адабиёт қаҳрамонлари — замонамиз қаҳрамонлари—бизга халқ ишларини муносиб равишда кўрсатишга, мамлакат тўғрисида, партия тўғрисида, коммунизм тўғрисида зўр, ўлмас ҳақиқатни айтишга муваффақ бўлган санъаткорнинг улуғ ишларини ҳам, қилган шижоатларини ҳам бизга айтмоқдалар.

Коммунистик партия ўз тақдирини социализм иши билан боғлаган ҳар бир кишининг юриш-туриш қоидаларини революциянинг дастлабки йилларидаёқ белгилаб берган эди. Ҳозир мана шу ахлоқ нормалари совет кишилари турмушининг негизидир, янги жамият қурувчисининг ахлок кодекси бўлиб қолди. Шу нормаларни унутиб қўйган санъаткор синфий позициядан, пролетар интернационализми позициясидан, шонли революцион традициялардан чекиниши муқаррардир.

3

Дунё жўш уриб турибди. У, янги негизларда қайта қурилмоқда. Осиё, Африка ва Латин Америкасида миллион-миллион кишилар ҳаракатга келди. Мустамлакачилик системаси емирилмоқда. Озод бўлаётган қитъаларда янги турмуш тонги отмоқда.

Мана шундай шароитда ҳар бир соф виждонли адиб ўзининг интернационал ва синфий бурчини бажариши, халқ қандай ҳаёт кечираётганлиги тўғрисида, ижтимоий ривожланиш истиқболларини, жаҳоннинг тақдирини нималар белгилаб бераётганлиги ҳақида бор кучи билан гапириши лозим.

Ана шунда бизнинг олдимизда принципиал аҳамиятга эга бўлган яна бир масала пайдо бўлади. Совет адабиёти — сифат жиҳатдан янги адабиётдир. У, барча миллий адабиётлар бир-бирига яқиндан таъсир ўтказаётган ва бир-бирини бойитаётган шароитда ривожланмоқда. Қардош халқлар адабиётларининг энг яхши муваффақиятларидан барча адибларимиз, барча ижодкор зиёлиларимиз баҳраманд бўлмоқдалар. Қардош адабиётларнинг кўпмиллатли мамлакатимизда фақат Улуғ Октябрь социалистик революцияси ғалабасидан кейин шундай ҳамдўстлиги вужудга келдики, қадимий юнонлар Эсхил ва Софоклнинг биринчи трагедияларини кўрганларидан бери, Рудакий ва Ҳофизнинг мўъжизакор сатрлари янграганидан бери жаҳонда қардош адабиётларнинг бундай ҳамдўстлиги бўлмаган эди. Совет ҳокимияти йилларида бир-бирлари билан алоқа боғлаш, янги турмушни биргаликда бунёд қилиш соҳасида жуда катта тажриба тўплаган социалистик миллатларнинг қалин ҳамдўстлиги кўрсатаётган илҳомбахш ўрнакнинг жаҳоншумул аҳамияти тўғрисида фахрланиб гапиришимиз мумкин.

Бу тажриба нимани кўрсатиб турибди?

Социализм идеяларининг миллион-миллион одамлар онгига ўтказаётган таъсирини туҳматлар тарқатиш, шантаж ишлатиш, сотиб олиш ва нотўғри хабарлар тарқатиш усули билан заифлантиришга интилаётган душманларимизгина эмас, ҳаттоки ўз миллий маданиятини қуриш йўлига тушиб олган дўстларимиз ҳам шу савол устида кўп ўйламоқдалар.

Ҳамма қитъалардаги илғор кишилар учун тобора яққол ва равшан бўлиб қолаётган ажойиб ҳақиқат шуки, миллий кучларнинг барқ уриб яшнаши учун, талантларнинг равнақ топиши, ҳар бир халқнинг миллий маданиятидаги энг яхши традицияларнинг ривожланиши учун социализм шарт-шароит яратиб бермоқда. Мамлакатимизда қардош миллий маданиятларнинг ҳамдўстлиги — халқлар ленинча дўстлигини, социалистик миллатларимиз яқинлашувининг жонли жараёнини кўрсатувчи ёрқин далилларнинг биридир. Бу ҳамдўстлик янги адабиёт ва санъатнинг ривожланиш қонунларини ифодалаб бермоқда ва жамиятимизнинг негизларидан келиб чиқмоқда.

Қардош миллий маданиятларнинг социалистик ҳамдўстлиги соҳасида биз Совет ҳокимияти йилларида жуда бой тажриба тўпладик. Бу тажриба бизнинг мамлакатимизда ҳам, чет элларда ҳам тобора зўр эътибор билан ва чуқур ўрганилмоқда. Бу тажриба мустамлакачилик асоратини улоқтириб ташлаган катта ва кичик халқларнинг миллий маданиятини ривожлантиришга самарали таъсир ўтказиб келди ва ўтказа беради.

Кўпмиллатли социалистик маданиятнинг ривожланишидаги асосий йўлни кўрсатиб турган нарса шуки, жамиятимиз коммунизмга яқинлаша борган сари, ҳар бир миллий маданиятнинг интернационал негизи кучая беради. Интернационал ва миллий маданият ривожланишининг диалектикаси тадқиқотчиларимизнинг китобларида ва мақолаларида тобора чуқур ишлаб чиқилмоқда. Биз бу мақолада ҳозирги замон шароитида алоҳида аҳамиятга эга бўлган битта муҳим ҳолатни қайд қилиб ўтмоқчимиз. Бунда гап коммунизм қуриш авж олдирилган даврда жамият ривожланишидаги энг муҳим қонуниятларни ёзувчининг чуқур тушуниши тўғрисида боради.

Турли миллатлардан бўлган совет кишиларининг ўзаро муносабатларини, маънавий яқинликларини, манфаатларининг муштараклигини чинакам интернационал руҳда тасвирлаб беришнинг ажойиб ва ибратли намуналари ҳар бир социалистик миллат адабиётида жуда кўп топилади. Ўзбек адабиётида Ҳ. Олимжоннинг «Роксананинг кўз ёшлари» поэмаси, К. Яшиннинг «Йўлчи юлдуз» пьесаси, Ғ. Ғуломнинг «Сен етим эмассан» шеъри, Ойбекнинг ва бошқа кўпгина авторларнинг асарлари халқлар дўстлиги темасига бағишланган. Бу тема республикаларимиздаги кўзга кўринган адибларнинг ижодида — О. Гончар ва Ч. Айтматов, П. Бровка ва М. Турсунзода, В. Лацис ва Б. Кербобоев, Р. Гамзатов ва М. Иброҳимов ижодида кенг акс эттирилганки, бундай ёзувчиларнинг ҳаммасини санаб адо қилиб бўлмайди. Бошқа адибларимизнинг асарларида бўлгани каби уларда ҳам кўпмиллатли совет адабиётининг ажойиб хусусияти — социалистик интернационализм идеяларини актив барқарор қилиш хусусияти ёрқин кўриниб турибди.

Совет ёзувчилари бу темага шу қадар зўр қизиқиш билан қараётганликларининг боиси нима? Бундай қизиқишни турмушнинг ўзи туғдирди. Бизда ҳеч бир катта қурилиш йўққи, ҳеч бир катта корхона йўққи, унда турли миллатларнинг намояндалари биргаликда ишламаётган бўлсин. Шу жиҳатдан қараганда Ўзбекистон характерли мисолдир. Ўзбекистонда юздан кўпроқ миллат кишилари яшамоқда ва меҳнат қилмоқда.

Мана шунинг ўзи халқларнинг ленинча дўстлиги амалда намоён бўлаётганлигини кўрсатиб турибди. Мана шунинг ўзи тенглик ва қардошликнинг, халқлар бирлашиб бораётганлигининг буюк принциплари — Совет мамлакатида миллий сиёсат чинакам тантана қилганлигини ифодаловчи принциплар амалга ошганлигини кўрсатиб турибди.

Халқларнинг ленинча дўстлиги совет жамиятининг ўн йиллар давомида ривожланиши жараёнида ўсди ва мустаҳкамланди. Бу дўстлик Улуғ Ватан уруши йилларида қаттиқ синовлардан ўтди. Бу дўстлик олмос каби мустаҳкам, олмос каби соф ва тиниқ дўстликдир. Бу дўстликнинг бутун дунёда тинчлик иши учун бўлган аҳамияти чексиздир, унинг жозибадор ва илҳомбахш кучи шу қадар зўрки, империалистик пропаганданинг туҳмат ва бўҳтонлардан барпо қилаётган ҳеч қандай тўсиғи бу дўстликка бардош бера олмайди. Бутун ишимизнинг кучи сингари бу дўстликнинг кучи ҳам енгилмасдир.

Социалистик реализм санъаткори қайси тилда ёзмасин, у ўз асарларида турли миллат одамларини кўрсатиб беради. Чунончи ўзбек, украин ёки қозоқ ёзувчисининг фақат ўзбекларни, фақат украин ёки қозоқларни тасвирлаб берган каттароқ асарини топиш қийин деса бўлади. Кўпгина совет ёзувчиларининг энг яхши китобларида қаҳрамонлар состави интернационал составдир. Бу эса социалистик реализмнинг кўп миллатли адабиёти учун жуда муҳим ҳислат бўлиб қолмоқда.

Адабиётни интернационализм руҳида ривожлантириш моҳиятини равшан белгилаб бераётган негизлар совет воқелигининг замирига жойлашган бўлиб, оқибат натижада мана шунинг ўзи ҳар бир миллий адабиётдаги миллий ва интернационал проблемани ҳал қилиш характерини белгилаб беради.

Тарихнинг тез ва шиддатли оқими тўхтовсиз олға бормоқда. Биз ўзимизнинг эртанги кунимизга ишонамиз. Бизнинг қудратли кемамизни доно ва тажрибакор капитан — коммунистлар партияси бошқариб бормоқда. Партиямиз халқимизни Ленин йўлидан бошлаб бормоқда.

Жуда зўр воқеа арафасида — КПСС XXIII съезди арафасида турибмиз. Бу съезд бутун халқимизни янги шонли ишларга руҳлантиради ва олға бораётган йўлимизда янги тарихий босқич бўлади.

Ҳамиша партия билан, ўз халқи билан бирга бўлиш, ўзининг бутун куч, талантини коммунизм учун курашнинг улуғ ишига сарфлаш — социалистик реализм санъаткорининг олий вазифасидир, гражданлик бурчидир, унинг бутун ҳаёти ва ижодининг моҳияти мана шундадир.

(**«ПРАВДА»**, 1965 йил 19 декабрь.

ГОЭЛРО планига 45 йил

...ПЛЮС ЭЛЕКТРЛАШТИРИШ

Советларнинг VIII съезди **ГОЭЛРО** планини қабул қилганига 45 йил тўлди. В. И. Ленин Совет ҳокимиятининг дастлабки кунлариданоқ мамлакатни электрлаштиришга алоҳида эътибор билан қаради. «Коммунизм — Совет ҳокимияти ва бутун мамлакатни электрлаштиришдир», деган эди у.

ГОЭЛРО планини ишлаб чиқишда доҳиймизнинг ўзи бевосита раҳбарлик қилди. Бу план асосида халқ хўжалигининг барча тармоқларини электрлаштириш масаласи ётарди. Уни ишлаб чиқишда 200 дан ортиқ фан ва техника вакиллари қатнашдилар. План ўн-ўн беш йилга мўлжалланган бўлиб, мамлакатимизнинг турли районларида йирик электр станциялари қуриш, хўжаликларни электр билан таъминлаш бўйича юқори вольтли линиялар тортиш, кейинчалик электр системаларини бир-бири билан боғлаш ва мамлакат ягона энергетика системаси яратиш кўзда тутилган эди. Қисқа давр ичида 30 та йирик район электростанциялари қуриш мўлжалланди. Уларнинг 20 таси иссиқлик ва 10 таси гидроэлектростанциялари эди.

ГОЭЛРО планини бажариш ғоят оғир даврга тўғри келди. Халқ хўжалиги ниҳоятда нураган, шаҳар ва қишлоқлар уруш жароҳатларидан вайрон бўлган эди. Лекин совет кишилари барча қийинчиликларни енгиб ўн беш йил деганда ГОЭЛРО планини икки ярим баравар ортиғи билан бажардилар. Ўша кезларда, 1926 йилда Ўзбекистоннинг тўнғич нур булоғи — Бўзсув гидроэлектростанцияси қад кўтарди. Бинокорлар техниканинг камчиллигига қарамай, бу иншоот қурилишини ғоят қисқа муддатда тугалладилар ва фойдаланишга топширдилар.

Шундан бери республикамизда станция кетидан станция бунёд этилаверди. Ўзбекистон мамлакатимизнинг йирик зиё булоғига айланиб қолди. Ҳозир ҳар бир колхоз йил давомида 3,5 миллион киловатт-соат электр энергияси сарфлаяпти. Ваҳоланки, 1913 йилда бутун Ўзбекистон бўйича ишлаб чиқарилган электр энергияси 3,3 миллион киловаттдан ошмас эди. Чирчиқ ГЭСлар каскади, Фарҳод, Наманган, Қайроққум, Шаҳрисабз ГЭСлари, Фарғона, Қувасой, Тошкент ва Оҳангарон иссиқлик электростанциялари ҳозир ҳар суткада республика саноат корхоналари, қурилишлари ва колхоз-совхозлари учун миллион-миллион киловатт-соат энергия етказиб бермоқда.

В. И. Ленин орзу қилган дамлар Совет Иттифоқи Коммунистик партияси раҳбарлигида рўёбга чиқди. Олис-олис бурчакларгача Ильич чироқлари етиб борган. Буни биз ўз областимиздан ҳам қиёс қилиб кўришимиз мумкин. Ҳозирги кунда «Ташэлектросеть» 6 шаҳар, шаҳар типидаги 20 посёлка, барча қишлоқ районларини электр энергияси билан таъминлаб турибди. ГОЭЛРО планининг 45 йиллиги арафасида областнинг барча колхозларини давлат энергетика системасига улаш тугалланди. Бу билан область аҳолисини жон бошига ҳисоблаганда электр энергияси билан таъминлаш етти йиллик топшириғи шараф билан бажарилди.

Етти йиллик давомида 28 та подстанция фойдаланишга топширилди. Фақатгина шу йилнинг ўтган ойлари давомида тармоқ корхоналаридан нур оладиган истеъмолчилар учун 485 миллион киловатт-соат электр энергияси етказиб берилди. Шу билан нур етказиб бериш йиллик плани ҳам 101,5 процент бажарилди.

Янги беш йиллик область энергетиклари олдига катта вазифалар қўйди. Бу беш йилликда электр тармоқлари хўжаликлари тағин ҳам юксалади, область халқ хўжалиги, айниқса қишлоқларни атрофлича электрлаштириш имконияти туғилади. Яқин икки йил ичида барча колхоз ва совхозларнинг энг майда участкалари ҳам давлат энергетика системаси ҳисобидан электрлаштирилади. Бу билан қишлоқларимиз чиройи тағин ҳам очилади.

М. САИДОВ,
«Ташэлектросеть» корхоналари директори.

Чапдаги суратда Ўзбекистон энергетикасининг тўнғичи Товоқсой ГЭСини кўриб турибсиз. Николай ва Георгий Киршинлар Чорвоқ ГЭСи қурилишига Олтой ўлкасидан келишган. Бу ака-укалар қудратли экскаваторларни бошқаришяпти. Улар ҳар сменада 800 ўрнига 1000 кубометрдан тоғ жинслари қазиб чиқариб станция қурилиши суръатига суръат қўшмоқдалар. Юқоридаги суратда: ака-ука Киршинлар.

М. Нуриддинов фотолари.

ИҚТИСОДИЙ БИЛИМЛАР ОБЛАСТЬ УНИВЕРСИТЕТИ

Кеча Ўзбекистон КП Тошкент область комитети томонидан партия ва совет активи учун ташкил этилган иқтисодий билимлар область университети ўз ишини бошлади. Университетда саноат, қишлоқ хўжалиги ва идеология ходимлари учун мўлжалланган уч факультет бор.

Идеология ходимлари факультети тингловчилари машғулотни бошлашлари олдидан область партия комитетининг секретари ўртоқ Х. Р. Мусахонова қисқача нутқ сўзлади. У, тингловчиларни университетнинг программаси, вазифаси ва мақсадлари билан таништирди. Ҳар ойда бир марта, ҳаммаси бўлиб 8 та машғулот ўтказилади.

Биринчи машғулотда тўқимачилик институти сиёсий-иқтисод кафедрасининг мудири, иқтисод фанлари кандидати А. Н. Носиров, педагогика институти илмий коммунизм кафедрасининг доценти тарих фанлари кандидати Г. А. Шистер ўртоқлар «Саноат ва унинг коммунизмнинг моддий техника базасини вужудга келтиришдаги роли» ва «Социализмнинг коммунизмга ўсиб ўтиш қонуниятлари» деган темаларда лекция ўқидилар.

Шундан сўнг партия ўқуви шохобчаларида ўқув йилининг бошланиши тўғрисида Янгийўл шаҳар партия комитетининг секретари А. И. Зокиров ахборот берди.

Солдат

САҲИФАСИ

№ 4

ОҚ СУТИНГИЗНИ ОҚЛАЙМИЗ

Пункт ёш йигитлар билан гавжум. Бугун, улар Ватан олдидаги муқаддас бурчларини адо этгани отланишяпти. Уларнинг ота-оналари, ака-укалари, қариндошлари хайрлашгани келишган. Рубоб билан доиранинг шўх овози ҳам эшитилиб қолди.

Кўп ўтмай йиғилиш пункти радиоси орқали «сафга тизилинг», деган команда эшитилди. Йигитлар аввалдан белгилаб қўйилган кўрсатмага биноан саф-саф бўлиб қаторга туришди.

Табрик митинги бошланди. Митингни генерал-майор Каримов очиб, хизмат муддатини ўташга кетаётган ёшларга сиҳат-саломатлик ва муваффақиятлар тилади. Сўнгра гражданлар уруши қатнашчиси, Чапаев дивизияси ветерани ўртоқ Владимирскийга сўз берилди. Ветеран ўзи босиб ўтган жанговар йўлни эслаб, қаҳрамон совет жангчиларининг Улуғ Ватан уруши йилларида кўрсатган мислсиз жасоратлари ҳақида сўзлаб, ёшларни ана шу шонли традицияларимизга муносиб бўлиб қолишга чақирди.

Бўлажак жангчилар сўнгги наказни ота-оналари, қариндош-уруғларидан олишди. Ҳамманинг тилидан-дилидан шу сўзлар чиқарди: «Оқ йўл, ой бориб омон кел, Ватан олдидаги муқаддас бурчингни беками-кўст бажариб ёруғ юз билан қайт». Ўғиллар эса бу наказларга «Берган оқ сутингизни оқлаймиз» деб жавоб қайтаришди.

Поезд пишқириб, илдамлаб кетди. Кузатишга чиққанлар фарзандларига энг яхши тилаклар тилаб, қўл силкиб қолишди.

Ф. ЗАЙНИДДИНОВ.

Ҳамма соҳадаги каби жангчилар ҳам КПССнинг XXIII съездини муносиб кутиб олишга тайёрланмоқдалар. Жангчилар партиямиз тарихида унутилмас воқеа бўлиб қоладиган бу кунни жанговар-сиёсий тайёргарликни янада оширган ҳолда, қудратли техникани пухта ўзлаштириб кутиб олиш учун тараддуд кўряптилар. Қисмларда, бўлинмаларда ўзаро мусобақа асосида машғулотлар ўтказилмоқда. Комсомол аъзоси наводкачи А. Жуманиёзов ҳам ана шу мусобақага қўшилиб, билимини, жанговар тайёргарлигини оширмоқда. У ўзи хизмат қилаётган бўлинмада намунали ва интизомли жангчилардан ҳисобланади. Шунинг учун ҳам бу жангчи командирликнинг бир неча марта ташаккурига сазовор бўлган. Суратда: наводкачи А. Жуманиёзов.

А. АСАНОВ фотоси.

ЯХШИ ФАРЗАНД ЎСТИРИБСИЗ

Бир даста дафтарни қўлтиқлаб эндигина уйга кириб кетаётган Муқаддам опага почтальон газета ва уч бурчакли хат тутқазди. У ўзида йўқ хурсанд бўлиб уйга кирди-ю, ечинмасданоқ хатни оча бошлади. Хат конвертидаги ёзувга кўз югуртириб хайрон бўлди. Иброҳимдан эмас. Адресни ўқиди. Тошкент область, Гулистон қишлоқ совети, Киров номли колхоз, Ғ. Қориевга, Бўлинма командири Кобзиндан.

— Нима бўлди. Бирор воқеа юз бердимикин, ёки ўғлим... Йўқ, Иброҳимжон уялтирмайди.

Хатни очиб ўқийбошлади. «Салом, ҳурматли Ғофуржон Қориев ва Муқаддам Акбарова! Сизларнинг фарзандларингиз Иброҳим мана икки йилдирки бизнинг бўлимимизда Ватан олдидаги бурчини ўтаб келяпти. Шундай қобил фарзанд ўстирганингиз учун мингдан-минг раҳмат. И. Ғофуров бўлинмага келган дастлабки кунлариданоқ тиришқоқлиги, меҳнатсеварлиги билан ўрнак бўла бошлади. У командирларнинг ҳар қандай топшириқларини тез ва мукаммал бажаришда, ҳарбий билимларни ўзлаштиришда, бўлинма коллективи орасида катта ҳурмат қозонган. Дўстларига ёрдамини аямайди, жамоатчилик ишларида актив қатнашади, бадиий ҳаваскорлар тўгарагининг аъзоси. Намунали хизматлари учун командирликнинг 18 марта ташаккурига сазовор бўлди».

Сўнг бўлинма командири Иброҳимнинг ота-онасига шундай ажойиб фарзанд тарбиялагани учун қайта-қайта миннатдорчилик билдириб, салом айтипти. Муқаддам опа хатни яна бир бор ўқиб чиқдида, буклаб стол устига қўйди ва ошхонага кириб овқатга уринди. Ҳа демай Ғофуржон ака ҳам ишдан қайтиб қолди. Муқаддам опа хурсандлигини Ғофуржон дарров пайқади. Муқаддам ҳеч нарса демади-ю, хатни эрига узатди. Ғофуржон ака аввалига нима бўлаётганини англамай ҳайрон бўлиб қолди, хатни очди-ю, уни ўқигач хотинига юзланди-да: берган сутингни оқлапти, онаси, деди кулиб.

Ғофуржон ака билан Муқаддам опа Иброҳимни якка-ю, ягона фарзандимиз деб эркалаб қўйишмади, ёшлигидан одобли бўлишга, меҳнатни севишга ўргатишди.

Иброҳим ўрта мактабни битиргач, Тошкентдаги политехника институтига кириб ўқий бошлади. Институтда ҳам дўстлар ҳурматини қозонди, жамоат ишларида актив қатнаша бошлади. Лозим бўлиб қолган экан, она-Ватан чақириғига лаббай деб жавоб берди. Бурчини ўташга отланди.

— Ойижон, — деб ёзади ўғил, — мактубларининг бирида, — эсингиздами, мен болалигимда сиз теппамда алла айтиб тунларни бедор ўтказардингиз. Кўзларингиз неча тунларни уйқусиз ўтказган. Мана энди ўрин алмашдик. Мен дўстларим билан сизларнинг, барча ота-оналаримиз, акаларимиз, опаларимизнинг тинчлигини қўриқлаяпмиз.

Тонг отди. Ғофуржон ака қурилиш участкасига, Муқаддам опа эса жонажон мактабига, тинч меҳнат қучоғига йўл олишди. Уларнинг фарзанди Иброҳим эса ана шу меҳрибон ота-оналарнинг осойишталигини, тинчлигини ўз постида сергак бўлиб қўриқлаб турипти.

Б. ПУЛАТОВ.

ҲАМШАҲАРЛАРИМИЗ ШУНДАЙ ХИЗМАТ ҚИЛМОҚДАЛАР

ЖАСОРАТ

Сержант Турғунов расчёти эндигина жанговар позицияни жиҳозлаб ҳам бўлган эдики, моторларнинг шовқини қулоққа чалиниб қолди. Командир бинокль билан атрофга разм солди. «Душман» танклари олдинга қараб келарди. Артиллерячилар позициясига қараб иккита танк олдинма-кетин яқинлашарди. Сержант «жангга тайёрланинг» деган командани бериб. аввалига позицияга яқинроқ бўлган танкни йўқ қилишга қарор қилди. Шунда наводкачи А. Красноносовга кўзи тушиб қолди. У аллақачон тўпни танкка тўғрилаб қўйган эди. Командир «баракалла» деб пичирлади, вазифасини тушуниб қолибди. Бир зумдан кейин:

— Нишоннинг ўртаси мўлжалга олинсин! деган команда янгради. Анатолий Красноносов ва унинг тенгдоши Иван Жулим командани бажаришга киришди. Ўқишда олган билимларини бугун амалда синаб кўриш имкониятига эга бўлишди. Уларнинг ҳар иккиси тўғри нишонга олиш, узоқ нуқтага қандай қилиб зарба бериш, тўпнинг траекторияси ҳақида командирнинг саволига аниқ-аниқ жавоб беришган эди. Бугун машғулотда ҳам улар вазифани яхши бажаришди. Биринчи зарбадаёқ «душман» танкини ишдан чиқаришди.

Биргина расчёт учун душманнинг иккита танкини йўқ қилиш ҳазил гап эмас. Артиллерячилар машққа пухта тайёргарлик кўришгани маълум бўлди. Вазифани бажаришда А. Красноносов ва И. Жулимлар жасурлик кўрсатишди. Бу икки ёш жангчи бўлинмада энг интизомли, дўстларига намуна бўлаоладиган сиёсий жанговар тайёргарлик аълочилари ҳисобланишади. Уларнинг ҳар иккиси тажрибали артиллерячилардан ҳисобланади. Маҳоратини ва билимини ошириш устида тинмай меҳнат қилишади. Шунинг учун ҳам улар бўлинмада энг яхши наводкачилардан ҳисобланишади.

В. НИКОЛАЕВ,
лейтенант.

АЪЛОЧИЛАР

Тунги кўтарилган ҳарбчй тревога бир зумда солдатларни оёққа турғазди. Ҳамма белгиланган жойда, бўлинмаси, взводи билан сафга тизилди. Бўлинма командирлари ўз қўли остидаги солдатларнинг сафга тизилганини кўриб, уларнинг шайлигига қаноат ҳосил қилгач, взвод командирига, взвод командири эса рота командирига доклад қилабошлади. Навбат бизнинг учинчи взвод биринчи бўлинмасига келди. Бўлинма командири бошқа топшириқ билан банд бўлганлиги сабабли йўқ эди. Биринчи бўлинма командир ёрдамчиси Собир Умаровнинг «Смирно» деган командаси янгради. Сўнгра Собир ўнг қўлини чеккасига қўйиб, шахдам қадамлар билан командир томон юриб кетди.

— Ўртоқ старший лейтенант, биринчи бўлинма тайёр! Биринчи бўлинма командир ёрдамчиси Умаров, — дедида қўлини тушириб бир қадам ёнга ўтиб турди.

Собир ҳарбий хизматга чақирилмасдан олдин гўзал Фарғона водийсининг аҳдига вафодор механизаторларидан бири эди. Кейинчалик эса бригада бошлиғи бўлиб ҳам ишлаган. С. Умаров меҳнатда ҳам қанчалик ҳурмат, обрў топган бўлса, хизматда ҳам командирларнинг, тенгқурларининг эътиборини қозонди. Унинг сурати бўлинмамиз аълочи жангчиларининг қаторидан жой олган. Ҳозир у бўлинма командири. Собир бошчилик қилаётган бўлинма ҳар қандай топшириқни беками-кўст бажариб келмоқда. Собиржоннинг орзуси Тошкентга қайтгач, политехника институтига кириб ўқишдир.

С. Умаров билан бирга хизмат қилаётган яна бир неча аълочи солдатлар борки, улар билан қисмимиз фахрланади. Булар Бобохон Бердиев, Ирисбой Жўраев, Шоаброр Акбаров, Акабой Акажонов, Абдураҳим Ҳамроев, Ғаффор Қаҳҳоров, Миркомил Уришевлардир. Шунинг учун ҳам уларни бўлимимизда аълочилар деб аташади.

Э. ЮСУПОВ.
оддий солдат,
Н-бўлинма.

ЧЕМПИОН ЎЗ КУЧИГА ИШОНАДИ

...Судьянинг ҳуштаги спортчиларни гиламга чорлайди. Қизил борцовкали «Динамо» жамияти эмблемасини тақиб олган йигит ўрнини эгаллайди. Ҳозиргина ғала-ғовур бўлиб турган зал сув қуйгандек жимиб қолган. Ҳамманинг фикри-зикри гилам чеккасида сўнгги бор тренерларининг маслаҳатини тинглаётган курашчиларда. Судья овози янграйди: «Вальдемар Дансаль, Польша Халқ Республикасининг чемпиони, Олимпиада терма командаси аъзоси. У билан Ўзбекистоннинг беш марта чемпиони, «Динамо»чи ярим енгил вазнли Геннадий Калеткин курашади».

Дастлабки минутлар. Рақиблар эҳтиёткорлик билан бир-бирларининг заиф томонларини ахтаришади. Гена ҳар қалай Вальдемарга қараганда чаққон ҳаракат қилади. У олишувнинг учинчи минутида рақибини партерга ётишга мажбур этади. Икки очко. Бешинчи минут. Дансель мағлубиятдан қутилиш учун Калеткиннинг оёғидан олиш учун приём қўлламоқчи бўлади. Лекин республикамиз вакили уни оёқлари билан исканжага олиб, устидан ирғитиб яна икки очкога эга бўлади.

Учрашувнинг иккинчи қисми ҳам Калеткиннинг тўла устунлиги билан ўтади. Бу унинг гилам устидаги 116-ғалабаси эди.

...1965-йилги «Динамо» жамияти Марказий Советининг чемпиони билан Армияга чақирилган куннинг эртасига танишгандим. Лекин у пайтларда янги дўстимнинг эркин кураш ва самбо бўйича республикамиз чемпиони экани менга маълум эмас эди. Геннадий кўпинча бўлинмада бўлмай, командировкаларга тез-тез юборилар, бўлганда ҳам залда машқ қилгани-қилган эди.

Байрам, Биринчи май арафаси эди. Командир буйруғини бажаргач, бўлинмамиздаги қизил чойхонада бироз дам олишга қарор қилдим. Ҳовлига қўйилган скамейкалардан бирида Гена чой ичиб ўтирарди. Мени кўриб ёнига чақирди. Гапдан-гап чиқиб суҳбат спортга бориб тақалди. Калеткин эркин кураш ва самбога қизиқиши, эришган муваффақиятлари, қисқаси катта спорт аренасида босиб ўтган йўллари ҳақида батафсил сўзлаб берди.

— Эртага Ленинградга жўнаб кетамиз, — деди Гена. У ерда «Динамо» жамияти Марказий Советининг биринчилик мусобақалари бўлади. Мусобақалардан қайтгандан сўнг...

Ҳа, мусобақалардан қайтганда ҳам барча рақиблари курагини ерга тегизиб, чемпион унвонини олган Геннадий бўлинмада бир-икки ҳафта туриб, институтга кириш имтиҳонлари топшириш учун рухсатнома олди. У кириш имтиҳонларидан муваффақият билан ўтиб, Ўзбекистон Давлат физкультура институтига ўқишга кирибди.

Геннадий Калеткин мана беш йилдан бери муттасил республикамиз чемпиони бўлиб келмоқда. Уч йил армия сафида бўлган чоғларида ҳам бу фахрли номни у ҳеч кимга бермади. Бу даврда Калеткин бир неча марта Ўзбекистон терма командаси сафида халқаро ўртоқлик учрашувларида қатнашди, қўшни Афғонистон спортчилари билан курашда республикамиз шарафини муносиб ҳимоя қилди.

— Афғонистонда уч марта ўртоқлик учрашуви ўтказгандик, — эслайди Гена. — Уч олишувнинг ҳаммасида ҳам ғалаба қозондим. Лекин СССР халқлари III Спартакиадасида бўлиб ўтган учрашув ёдимда ҳамон сақланади. Бунда мен дзюдо бўйича Европа чемпиони, эркин кураш бўйича жаҳон биринчилиги мукофотини олган енгил вазнли Роберт Жагомадзе билан гиламга чиққандим. Робертнинг бундай юксак унвони мени чўчитмади, 7 минут ичида унинг елкасини гиламга теккизишга муяссар бўлдим.

Барча спортчилар қатори Генанинг ҳозирги мақсади СССР терма командаси сафига кириш ва Мехикода бўладиган Олимпиада ўйинларида қатнашишдир.

Нима ҳам дейишимиз мумкин. Калеткиннинг кучи ва иродасига ишонса бўлади. Унинг бундай енгилмас характери Совет Армиясида хизмати даврида тобланган.

Я. САЛИМОВ.

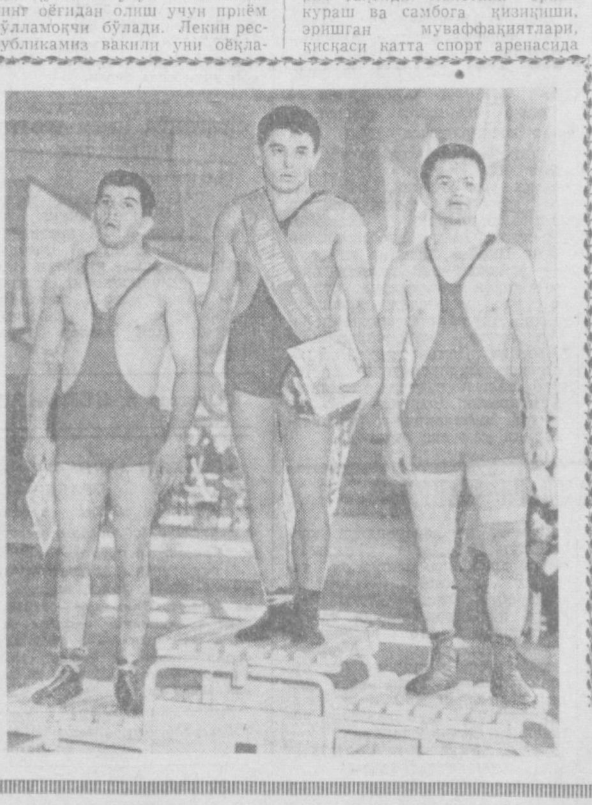

Суратда: Ленинградда ўтказилган мусобақа ғолиблари Г. Калеткин (ўртада), спорт мастери Андреев (чапда) ва спорт мастери Пуциром (ўнгда).

ҲАЁТ МАКТАБИ

Совет Армияси сафида ёшлар мураккаб ҳарбий техникани эгаллаш билан бирга, турмушнинг ҳар қандай икир-чикирларини бажарадиган бўлиб ҳам тарбияланадилар.

Бизда касбни танлаб ўтиришмайди. Қўлни қовуштириб турмай, тўғри келган касбни бажариб кетилаверади. Билмасанг ўргатишади.

Бу ҳақда бўлимимиздан мисол қилиб кўрсатмоқчиман. Бўлимимиз асосан ҳарбий қурувчилардан ташкил топган. Лекин улар турли вазифаларни ҳам бажаришади. Масалан, сирдарёлик Маҳаммаджон Саидов ошпазлик, еттисойлик Омонгелди Тўрақулов фельдшерлик, тошкентлик Игилик Қолжонов почтачилик, жиззахлик Асқар Узоқов сартарошлик, янгиерлик Александр Дадаев киномеханиклик қилишади. Касби йўқлар эса бирор курсга юборилади. Хуллас, солдатлар уйларига касб эгаси бўлиб қайтишади.

Армия сафига дастлаб келганда ҳеч қандай ҳунардан хабари бўлмаган қашқадарёлик Эштемир Хаитов монтёрлик, сирдарёлик Эркин Ермекбоев автокранчилик, форишлик Ёри Абдуллакимов геодезистлик сингари касбларни эгаллаб олдилар.

Бизда Совет Армиясининг барча бўлинмаларидагидек ҳарбий қурувчилар меҳнати юқори тақдирланади. Алоҳида ўрнак кўрсатганларга коммунистик меҳнат зарбдори деган фахрий ном берилади.

Қисқаси армия она-Ватанимизнинг мудофаа таянчи бўлибгина қолмай, ёшларимизни меҳнатга муҳаббат руҳида тарбиялайдиган улкан ҳаёт мактаби ҳамдир.

И. НОРМАТОВ,
сержант, Н-бўлинма.

ҲИЖРОН ВА ИЛҲОМ

(Ҳ и к о я)

Раҳмонбек саҳнага чиқиши билан одамларнинг ғала-ғовури тинчиди. Қўлига торни олар экан, йиғилганларга ўйчан термулиб қаради. Торнинг мунгли оҳангига монанд унинг тўсдек қалин қошлари дам баланд, дам паст тушарди. Раҳмонбек, аввалдан тор чалиш касби эканми, ўзини жуда эркин ҳис этарди саҳнада.

Қўшиқ авжлаган сари одамлар қимир этмас, бутун вужуди қулоқ бўлиб тинглашар, олдинги қатордагилар бир маромда бош тебратиб, қўшиқ оҳангига жўр бўлаётгандай. Ораликдан «камол топ», «кам бўлманг» деган овозлар эшитилди.

Ниҳоят қўшиқ охирларкан, ҳаммаёқни қарсак босиб кетди. У кишилар олқишига пешвоз чиқиб, бир неча бор қўлини кўксига қўйиб букилиб таъзим қилди. Раҳмонбек ўзини йўқотиб қўйишига оз қолди. У олқишлар дарёсида гангиб, бош силкиб жилмаяр, оёқ остида ер йўқдай кўринарди. Одамлар ҳаяжони ҳамон босилмасди. У яна дил торларини тирнаб, кишига жон ато этгувчи қўшиқ бошлади.

Унинг овозида хазин мунгли садо, мусиқий завқ, айни чоқда аламли дард, кишини ром этгувчи аллақандай меҳригиёми, юракка эркин оқувчи бир нафосат бор эди. У қўшиқни шундай тўлқинланиб ич-ичидан зил кетиб айтардики, ҳарқандай инсон қалбининг энг теран жойларини тирнар, нозик дил пардаларини чертиб-чертиб ўтарди. Бу куй замирида у ўтмиш қисматларини аён қилаётгандай, кўпдан бери унинг қалб тўридан жой олган аччиқ севги изтиробларини шу куй маромига басталаётгандек бўларди. Чиндан ҳам шундаймикин, ким билади...

Раҳмонбек билан иттифоқо танишиб қолдик. «Ўроқ ва болға» байрамини қутлаб, Еттисойга борардик. Автобус танқислик қилиб, ҳаваскорлар билан бирга кетишга тўғри келди.

Авваллари ҳам у айтадиган қўшиқларнинг таърифини кўп эшитгандим. Йўл баҳона бўлди-ю, уёқ бу ёқдан гаплашиб кетдик. Аммо Раҳмонбек кўп гапирмас, йўл-йўлакай чор-атрофни томоша қилиб борар, завқланаётгани билиниб турарди. Шунга қарамай бир неча соатлик йўл орамиздаги пардани кўтариб ташлади. Еттисойга келгунча апоқ-чапоқ бўлиб кетдик.

Еттисой оқшомлари ажойиб бўларкан. Ғира-шира бўлиб қолганди. Тинимсиз қуёш олисдаги қирлар этагида камалаксимон кўкимтир завқли манзара касб этганди. Қаердандир чигирткаанинг бетиним чириллаши ва узоқдан итларнинг увлагани эшитиларди.

Раҳмонбек клуб олдидаги майсалар устига ўтириб олиб торни узоқ созлади, кейин бир куйни машқ қилди.

— Ёқимли чалар экансиз, ота касбми дейман? — синчков тикилдим.

— Йўқ, ишқибозлик. Дадам колхозда ишлайдилар.

— Кўпдан бери қўлдан тушмайдими?

— Нима десам экан... — менга маъноли тикилди у. Бош силкидим. Ширин, ўйчан кўзларида аллақандай яширин сир бор эди. У анчагача иккиланиб турди-ю, менинг жуда ҳам қизиқаётганимни сезди шекилли, шошилмай гап бошлади.

— Эс-эс биламан, қишлоғимизда Мадамин дуторчи деган бўлгувчийди. Ўзиям шундай чертар эдики, дуторни бир эшитсангиз қайта ёдингиздан чиқмасди унинг куйлари. Қишлоғимизда бирорта тўй-ҳашам усиз ўтмасди. Ёшу-қари унинг дутор чертишини орзиқиб кутардик. Гоҳида ёз кунлари тўлин ой ёғдусида сой бўйига тушиб дутор чертарди. Бутун қишлоқ унинг ёнига тўпланардик. Мулойим кўзлари доим ўйчан эди. Кўпинча индамай ойга термулиб чалаверарди. Унинг оҳанг навосида тоғ гиёҳларининг тонгни қаршилаб, кўз очиши-ю, сирли шивирлашлари, бетиним жилғанинг шарқираши-ю кечалари юлдуз санаб, бевафо ёр ҳажрида ўртанган қалб ноласи куй билан эриб оқарди.

Дастлаб шу кишидан дутор чалишни ўргандим. Баҳор кунларининг бирида қишлоғимизда таниқлик чўпон Тошниёз деган йигит уйланди. Икки ёшнинг қовушиши кечасига бутун қишлоқ тўпландик. Биринчи бор ўша кечада айтгандим бу қўшиқни.

Биласизми кўпчиликнинг ичида одам аввалига жуда ғалати бўларкан. Қўлларим қалтираб, юрагим така-пука, сабрим ичимга сиғмасди. Ҳамманинг эътибори менда! Фақат бир мен шунча одамни ўзимга қаратиб бир лаҳзалик тинчлигини ўғирлагандим. Биласиз-ку, қишлоқ халқи қўшиққа ташна бўлади. Айниқса улар дилига малҳам бўлувчи, қувонч ва ташвишига ҳамоҳанг қўшиқ топиш осон эмас. — У ўйланиб қолди. Ер остидан кўз қирини ташлаб, камтарона гапириши менга ёқарди. Яна гапга тутдим.

— Хўш, қалай бўлди тўй?

— Тўй бирнав яхши ўтдику-я, менга имтиҳон бўлди ўша кун. Минг хаёлга бориб, қандай тугатганимни билмай қолдим қўшиқни. Қулоғимга қарсак шовқини-ю, «жуфт бўлсин» деган сўзлар эшитилди. Одамларга қарайман, ҳамма олқишлаяпти. Келин томондаги стол ортидан бир қиз жилмаяр, бош силкиб бўшашманг, яна бўлсин делётгандай ишора қиларди. Бир хил бўлиб кетдим, на торни чалишни биламан, на унга тикилишни. Эсим оғиб қолибди. У ҳамон ёнган кўзларини узмасди. Алланимани имлаётгандай бўларди. Мадамин ака ёнимга келиб далда берди:

— Ҳа, бўтам, тинчликми ўзи? Одамлар қараб қолишди-ку.

Ўзимни қўлга олиб яна қўшиқ бошладим. Энди ундан кўзимни узолмасдим. Бошқа ёққа қарасам, адашиб кетаётгандекман. Бир дақиқа кўзларимиз ғойибона учрашди.

Торлар ўз-ўзидан сўзлаб кетгандай бўлди. Куй авжлаганда қиз бирдан ўрнидан турди-ю, ўртага тушди. Кўзларимга ишонмасдим. Наҳотки, менга соддагина кўринган оҳудек сесканувчан қиз, ҳуснини бир жаҳон қилиб ўртага тушса? Одамлар орасидан Мадамин аканинг овози эшитилди.

— Ёсирама қизим, дугонангнинг тўйида ўйнамасанг, қачон ўйнайсан?

Қиз шуни кутиб тургандай бежирим қадди-қоматини силкиб тебранди. Нозик бармоқлари шўх куй оҳангига монанд сеҳрли садо чиқарарди. Кўз ўнгимда олис-олисларда ястаниб ётган тоғ майсалари-ю, анвойи гуллар маскани намоён бўлар, туя ўркач тоғлар ортидан кумуш жилға момиқдай ой шуъла сочар, у эса гўё шу кимсасиз биёбон ўртасида овчидан ҳурккан оҳудек ҳаяжонланар, талпиниб ўзни қўярга жой тополмасди. Назаримда қани энди куй ҳеч адо бўлмаса дердим, атайлаб уни узоқроқ чалгим келарди.

Раҳмонбек жимиб қолди.

— Кейин нима бўлди? — сўрадим.

— Кейинми? — такрорлади у салмоқлаб, яна давом этди. — Тўйдан кейин уни қайта кўрмадим. Ўша кеча уни ҳолироқ учратиб танишишнинг ҳам эпини қилолмадим. Балким бирор жойда учратиб қоларман деб кўп кутдим. Келинбибидан кимингиз бўларди у қиз, деб суриштиргани истиҳола қилдим. Энди қаерга бормай аввал уни қидираман. Ҳар гал шу қўшиқни айтганимда у кўз олдимда гавдаланади, қайта кўргандек бўламан.

У оғир хўрсиниб қўйди:

— Шунақа мулла ака, қалбимга илк бор чўғ солган қиз ҳамон илҳом беради менга... Ким билсин, эҳтимол топиб оларман уни.

— Топасиз! Нега топмас экансиз? — дедим унга далда бергандай.

— Ҳа, — деди Раҳмонбек кулимсираб. — Шу куй бор экан, орзуларим ушалишига ишонаман.

Ҳикмат МАҲСУМОВ,
солдат.

ЯНГИ ҒАЗАЛЛАР

ҚОРА КЎЗЛАР

Бир боқиб, қалбимни ёрди қора кўзлар қораси,
Лом деёлмай, телба қолди чорасиз дил пораси.
Кўзи чўлпонин зиёси ё қуёшнинг шуъласи,
Қора киприкларми ёким бўтакўз гул хораси.
Қил назар офтобда куйган оқ билаклардир гувоҳ,
Оқ билак эрмаску, аммо оқ кўнгиллар сораси.
Ким муҳаббат бобида собит эмас мажруҳ дил,
Бедаводир минг урунсин, битмагай дил ёраси.
Айланай атрофида ишқим қуёшин бир умр,
Бўлмасам умрин қуёши, ой бўлай, сайёраси.
Хулқу одобу ҳусн осмонининг чўлпони қиз,
Ранжимасму таъриф этсам, келди сўзнинг бораси.
Эй Шоислом, ҳеч хаёлингдан чиқарма кулкусин,
Жилва бирла хандасидир хаста кўнглим чораси.

ОШИҚ ЭРСАНГ...

Айлама жонга бало ҳуснинг чиройи қошини,
Мен енгил олган чоғимда сен оғир қўй тошини.
Айт сеҳргарму бу қошлар ё назокат маскани,
Шўх учиб олди кўнгилдан бир йўла бардошини.
Урма дам қилганда шўхлик, синмасун биллур каби,
Сен авайлаб қўлга олгил бу кўнгил бебошини.
Ошиқ эрсанг, бўл вафодор қошини дилга тилмоч эт,
Ташлагил қалбимла футбол тўпидек ўйношини.
Буғдой эккан буғдой ўргай, арпа эккан арпасин,
Ҳурматин айла бажо хоҳи қари, хоҳ ёшини.
Сенга дил берган кишига қил садоқат то абад,
Бевафо бўлма, маломатларга қўйма бошини.
Тил суяксиздир вале ақлингни эт унга жилав,
Сўнг пушаймон бўлмагил сен оқизиб кўз ёшини.
Ҳис, ҳаяжон, муҳаббатсиз киши бир мурдадир,
Бўлмаса қалб тўлқини мен на қилай бу лошини.
Ердин кечмоқ Шоислом ҳаётдин қўл юмак,
Қолдириб кетмайди доно йўлда чин йўлдошини.

Ш. ШОМУҲАМЕДОВ.

ОЛМАЛИҚ

Дўстим,
Таъриф этдинг шаҳрингни,
Мақтовинг кўп ўринли,
Шаҳринг
Олиб қўйди меҳримни,
Тоғларга
боқдим кечаси,
Юлдузларга
карвон сарой тоғ.
Йўқ,
Англасам Ильич чироғи
Бу ер сийнасини
этмишдир ётоқ.
Чироқларки
бўлиб
минг битта зина,
Кўкка туташади
Туташгандек
баҳор ёзга.
Назаримда,
ҳатто фазогирлар ҳам
Шу ердан кўтарилган
космосга.
Дединг, ер остида битмас
хазина.
Эламларда уй эмас
элаймиз олтин.
Оқ буғдой нонини
кўрамиз баҳам.
Нечун газ турганда
ўчоққа
қалаймиз ўтин.

Бу шаҳар гўзаллиги олди
ақлимни.
Менинг хаёлимми,
ё эртакдаги
Жаннат саройи.
Шу ерга тўкиб солмиш
ўз чиройини
Гўё
табиатнинг етти иқлими!

Бари аъло,
Бари яхши
қутлуғ қадамлар.
Аммо, ҳаммасидан
менга ёққани
Дўстим,
Шаҳрингдаги меҳмоннавоз
асил одамлар.

Эшонқул ХАЙДАРОВ.

ҚУЁШ НУРИГА ЧЎМГАН ҚИЗ

Кел эй ёрим, соғиндим чел, етай васлу-висолингга,
Тўяй ғунча лабингдаги асалдек қатра болингга.
Кўриб ҳуснинг кўзинг шуъласидан чўғ тушди
қалбимга,
Ёниб учқуни тегмиш юздаги бир дона холингга.
Эрамбоғ ичра кирдим, мақсадим гулга қилай монанд,
Юзинг раъносига рашк этди гуллар ҳам ниҳолингга.
Талашди ой чиройман деб, дедим кўрсат кўзу-қошинг,
Хижолатда деди ночор, жавоб йўқ бу саволингга.
Истагим шу: эй дилрабо ҳеч қачон доғ тушмасин,
Қуёш нурига чўмган қиз, сенинг ҳар—бахти
толеингга.
Бу шод кўнглим севар ҳардам сени жисмимга жон
бўлсанг,
Севгимизга доғ туширсам, қолай майли заволингга.

Усмон ЖОНГИТОВ.

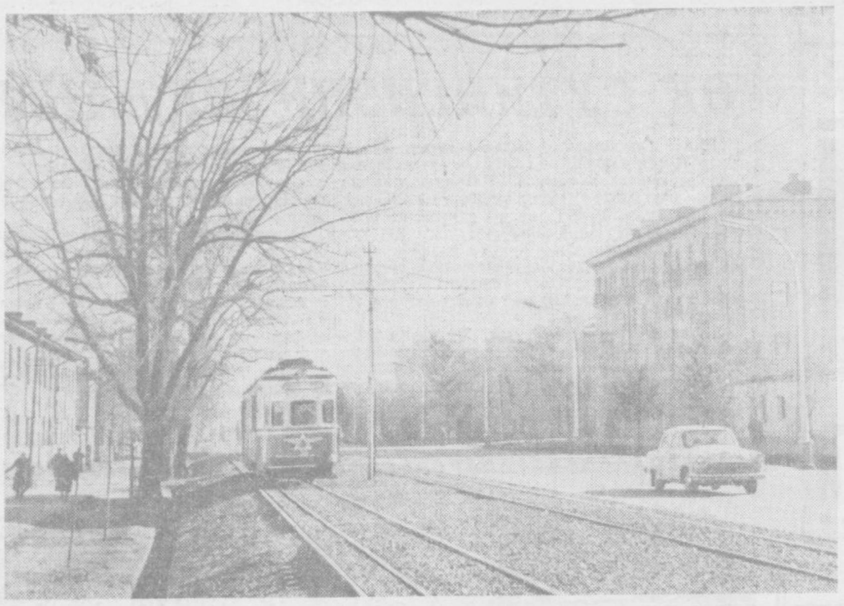

Кун сайин хуснига хусн қўшилаётган пойтахтимизнинг қайси кўчасига борманг қурилишларга дуч келасиз. Эски, пастқам уйлар ўрнида кўп қаватли кўркам бинолар қад кўтармоқда, кўчалар кенгайтирилмоқда, теварак-атрофлар ободонлаштирилиб, кўкаламзорлаштирилмоқда. Суратда: Пролетар кўчаси.

А. Абалян фотоси.

ИККИ КОНКУРС

Инсонда ҳамма нарса гўзал бўлиши керак: ташқи кўриниши ҳам, одоб ҳам, муомала ҳам, кийиниш ҳам, сочни прическа қилиш ҳам яхши дид талаб қилади. Лекин прическалардан қайси бирини танлаган маъқул?

Яқинда Чилонзор районидаги Савдо маркази яқинига жойлашган 21-сартарошхонага республикамизнинг энг моҳир ва уста сартарошлари тўпланишди. Энг яхши прическа учун республика маиший хизмат кўрсатиш бош бошқармаси ўтказган бу конкурсда Тошкент, Самарқанд, Фарғона, Андижон ва бошқа областлар ҳамда Қорақалпоғистон Автоном Республикасидан келган 50 га яқин шу касб усталари қатнашди.

Эркаклар, аёллар, болалар прическаларини ким тез ва соз қилди дейсизми? М. Г. Мирзаева, А. К. Пронина, Б. Богдасарян, У. Эшонжонов, Б. Андревский ва бошқа усталар клиент ва томошабинларнинг ҳурматини қозонишди. Улар конкурс ғолиби бўлиб, биринчи даражали диплом ва пул мукофотлари билан тақдирландилар.

* * *

Карл Маркс кўчасидаги 1-фотографияда рангли ва қора фонга ишланган энг яхши фотолар учун конкурс бўлиб ўтди. Конкурсга юздан ортиқ турли фотолар қўйилди. Томошабинларни айниқса, болаларнинг фотоэтюдлари мафтун этди. Тошкентлик Черемих, самарқандлик Аванесовларнинг табиатимизнинг гўзаллигини ифодаловчи суратлари айниқса кўпчиликка манзур бўлди.

Андижонлик Н. Г. Аронов, А. Г. Хачатуров ҳамда Н. Г. Хачатуровлар конкурсда ғолиб чиқиб, диплом ҳамда пул мукофотлари билан тақдирланишди.

З. АХТЯМОВА.

ЭКРАН ЮЛДУЗИ — СТУДЕНТЛАР МЕҲМОНИ

Минглаб томошабинлар қалбидан жой олган севимли кино актёри Маргарита Володинани ким танимайди дейсиз. У, жуда кўплаб киноларда иштирок этган. «Қора бизнес», «Икки ҳаёт», «Уч опа-сингил», «Оптимистик трагедия», «Денгиздаги из» ва бошқа фильмларда томошабинлар хотирасидан чиқмайдиган бир қатор образлар яратган.

Куни кеча моҳир кино актёри Тошкент қишлоқ хўжалиги институти студентлари меҳмони бўлди. М. Володина кечада ижодий фаолияти ҳақида сўзлаб берди. Сўнгра, талантли кино артисти Маргарита Володина қатнашган фильмлардан парчалар кўрсатилди.

С. УСМОНОВ,
А. ҚАТТАЕВ.

ТОШКЕНТМИ ЁКИ ВАШИНГТОН?

Ҳиндистон — Покистон можаросини тинч бартараф этиш учун иккала давлат бошлиғи учрашувини ўтказиш хусусида чет элларда турли фикр ва таклифлар баён қилинди. Маълумки, Ҳиндистон бош министри ҳам, Покистон президенти ҳам Совет ҳукуматининг таклифига розилик билдириб, Тошкентда учрашишни лозим топдилар.

Қуйида юқоридаги масала хусусида Ҳиндистонда чиқадиган **«Нью Эйдж»** газетасида босилган мақолани ўқийсиз.

Бош министр Баҳодир Шастри президент Айюбхон билан Совет Иттифоқида учрашиш ниятида эканини яна қайд қилди.

У мазкур учрашув Ҳиндистон ва Покистон муносабатларига доир асосий масалаларни ўз ичига олиши, Покистон ҳукмрон доиралари Кашмир плебицисти масаласидаги ўзларининг ноҳақ талабларини такрорламасликлари кераклигини ҳақли равишда таъкидлаб ўтди.

Ҳинд халқи бош министрнинг «Кашмир — мамлакатнинг ажралмас қисми, бинобарин, уни бевосита ёки билвосита қўлдан бериш эҳтимолдан холи бўлмаган ҳеч қандай мунозарага ўрин йўқ. Кашмир хал қилиниши ўринсиз масаладир» деган декларациясини қўллаб-қувватлайди.

Тошкентдаги учрашув Ҳиндистон ва Покистон муносабатлари иқболи учунгина эмас, балки шу район осойишталиги учун ҳам катта аҳамиятга эга бўлиши мумкин.

Ҳиндистон билан Покистон демократик кучларига шу нарса аёни, империалистик давлатлар ўзларининг ёвуз мақсадлари йўлида бу икки мамлакат ўртасидаги низони бартараф қилмасликка тиришмоқдалар.

Ҳиндистон ва Покистон муносабатлари масаласи империализм доирасидан ажратилмагунча бир битимга келиш ҳақида сўз бўлиши ҳам мумкин эмас.

Президент Джонсон Покистон тажовузи жараёнида АҚШ ва Британия ҳукуматларининг Ҳиндистонга душманлик кўзи билан қараши натижасида мамлакатимизда ҳосил бўлган ғайри империалистик туйғулар туфайли маҳрум бўлган ташаббусини қайта қўлга киритишга уринмоқда.

АҚШ ҳукумати Покистон президенти Айюбхон билан Ҳиндистон бош министри Б. Шастрини Вашингтонга таклиф қилди, Джонсон Ҳиндистон йўлига «ёрдам» тузоқларини ташламоқда.

Бундай мунофиқликлар яқинда фош қилинди ҳам.

Вазият мамлакатнинг демократик кучлари оммани ҳукуматнинг Тошкент учрашувини маъқуллаши ва Вашингтон мунофиқлигини рад этишни қўллаб-қувватлашга эришишларини тақозо этади.

Ҳинд-Совет дўстлиги Неру туғилган кунни нишонлаш ҳафтасида ҳам яна ва яна намойиш қилинди. Мамлакатимиз пойтахтида рус тили институтининг ташкил этилиши бу дўстликнинг рамзидир, «Совист Ланд» журнали таъсис этган Неру мукофоти ҳам (бу мукофот ёзувчи ва журналистларга берилади) фикримиз далилидир.

Парламентнинг ташқи сиёсат масаласидаги мунозарасида Совет Иттифоқининг Ҳиндистонга қилган чексиз кўмакларини олқишладилар. Бош министр бу борада қуйидагиларни айтди. «Совет ҳукуматининг оғир дамларимизда қилган ёрдамларини асло унутаолмаймиз. СССР билан бўлган бирдамлик ипларимиз кун сайин яна ҳам мустаҳкамланади».

Совет Иттифоқига хайриҳохлик ҳиссиёти шундай кенг тус олдики, ҳатто Мину Масани каби ашаддий «совет рақиблари» ҳам ўзларининг империалистик давлатлар билан бўлган алоқаларини хаст-пўшлаш ниятида Совет Иттифоқининг дўстона муносабати Ҳиндистон учун зарур эканлигини тан олишга мажбур бўлмоқда.

Ўлкамиздаги кенг омма аминдирки, Ҳинд-Совет дўстлиги мамлакатимиз бирлиги суверинетини ҳимоя қилиш ва унинг иқтисодий равнақида жуда катта аҳамиятга эга бўлган миллий эҳтиёждир.

Мана шунинг учун ҳам «Тошкентми ёки Вашингтон?» саволига қуйидагича жавоб бериш керак: ҳа, Тошкент, Вашингтон эмас!

СССР ЖУРНАЛИСТЛАР СОЮЗИ ПРАВЛЕНИЕСИНИНГ ПЛЕНУМИ

МОСКВА, 20 декабрь. (ТАСС). Илгари хабар берилганидек, бугун СССР журналистлар союзи правлениесининг VI пленуми очилди.

Биринчи масала юзасидан—«КПСС XXIII съездига тайёргарлик кўриш муносабати билан совет журналистларининг вазифалари тўғрисида» СССР журналистлар союзи правлениесининг секретари, ТАССнинг бош директори Д. П. Горюнов доклад қилди.

СССР журналистлар союзи правлениесининг секретари, филология фанлари доктори Е. А. Лазбеникнинг доклади совет журналистикасининг маҳоратини оширишга бағишланди.

«Известия» газетаси редколлегиясининг аъзоси Л. М. Иванова мамлакат университетларида журналист кадрлар қандай тайёрланаётганлиги тўғрисида доклад қилди.

Докладлар юзасидан музокара бошланди. Бугун пленумда кўтарилган масалалар муҳокамасида З. И. Есенбоев, А. Т. Сааремяги, Н. А. Скачко, Я Н. Засурский, М. И. Бугаева, К. Н. Кузнецов ўртоқлар қатнашдилар.

БИЛДИРИШ

МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ V СЕССИЯСИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Советининг V сессияси шу йил 29 декабрда соат 14 да Ўзбекистон КП Октябрь район комитетининг мажлислар залида (Навоий кўчаси, 11-уй) очилади.

Шаҳар Совети ижроия комитети сессия кун тартибига қуйидаги масалаларни киритади:

1. Шаҳар хўжалигини ривожлантириш бўйича 1965 йилдаги иш якунлари ва 1966 йил плани тўғрисида.
2. Тошкент шаҳрининг 1966 йилги маҳаллий бюджети лойиҳаси ҳамда 1964 йил маҳаллий бюджетининг ижроси тўғрисида.

Депутатлар ўша жойда 29 декабрь куни соат 13 дан бошлаб рўйхатга олинадилар.

Тошкент шаҳар Советининг ижроия комитети.

Суратда: мусобақа пайти. «Спартак» (чапда) ва «Буревестник» командаларининг учрашуви спартакчилар фойдасига 3 : 1 ҳисобида тугади.

Н. Надеждин фотоси.

ЖАҲОН ЯНГИЛИКЛАРИ

БМТ БОШ АССАМБЛЕЯСИНИНГ XX СЕССИЯСИДА

НЬЮ-ЙОРК, 20 декабрь. (ТАСС). Бош Ассамблеянинг XX сессияси давлатларнинг ички ишларига аралашишга йўл қўймаслик тўғрисидаги, уларнинг мустақиллиги ва суверенитетини муҳофаза қилиш ҳақидаги масалани қараб чиқишга даъват этган Совет Иттифоқи ҳукуматининг ташаббусини Африка, Осиё ва Латин Америкасидаги давлатларнинг жуда кўпчилиги маъқуллаб ва қўллаб-қувватлаб кутиб олди. Бугун Бош Ассамблеянинг биринчи (сиёсий) комитети давлатлар ва халқларнинг ички ишларига қурол ишлатиб ва бошқа ҳар қандай йўл билан аралашишни қораловчи декларация лойиҳасини қабул қилди.

Декларация лойиҳасида ҳар бир давлатнинг ташқаридан ҳеч қандай аралашувсиз ўзининг сиёсий, иқтисодий ва социал системасини танлаб олишга бўлган ажралмас ҳуқуқи мустаҳкамлаб берилган ва халқларни миллат сифатида яшаш формасидан маҳрум қилиш учун куч ишлатиш — халқларнинг ажралмас ҳуқуқларини ва аралашмаслик принципларини бузишдир, деб таърифлаб берилган. Ҳеч бир давлат, дейилади лойиҳада, бошқа давлатни мажбур қилиш ва унинг суверен ҳуқуқларига путур етказиш учун иқтисодий, сиёсий ёки бошқа хил чоралар кўриши, бундай чоралар кўрилишини рағбатлантириши мумкин эмас.

Аралашмаслик тўғрисидаги мажбуриятларга қаттиқ риоя қилиш декларацияда тинч-тотув яшашни таъминлашнинг жуда муҳим шарти қилиб қўйилган.

Декларация 100 овоз билан қабул қилинди. У овозга қўйилган вақтда 5 мамлакат — Англия, Бельгия, Австралия, Голландия ва Янги Зеландия делегатлари бетараф бўлиб қолди. Португалия билан ирқчи Жанубий Африка Республикасининг делегациялари декларация овозга қўйилган вақтда атайин мажлисда қатнашмади.

ШАСТРИ РАНГУНГА КЕЛДИ

РАНГУН, 20 декабрь. (ТАСС). Ҳиндистон бош министри Лаъл Баҳодир Шастри бугун визит билан Бирма пойтахтига келди.

Л. Б. Шастри Бирма Министрлар Советининг Раиси ва мудофаа министри генерал Не Вин билан музокаралар олиб боради.

Л. Б. Шастри бошчилигидаги делегация составида йигирма киши, жумладан, Ҳиндистон ташқи ишлар министри Сваран Сингх бор.

ТОГО ШАҲРИНИНГ АҲОЛИСИГА СОВЕТ СОВҒАСИ

СССР Қизил Крест ва қизил яримой жамиятлари союзи ижроия комитети сув тошқинидан зарар кўрган Ломе шаҳри (Того) аҳолисига кўп миқдорда антибиотиклар, сульфамидли ва оғриқни босадиган дориворларни бепул жўнатди. (ТАСС).

МИЛЛИЙ ОЗОДЛИК ФРОНТИ БЕШ ЙИЛЛИГИНИНГ БАЙРАМ ҚИЛИНИШИ

ХАНОЙ, 20 декабрь. (ТАСС). Жанубий Вьетнам Миллий Озодлик Фронти барпо этилган куннинг беш йиллиги муносабати билан Вьетнам Демократик Республикаси пойтахтида Вьетнам халқининг Америка империалистларига ва уларнинг Жанубий Вьетнамдаги қўғирчоқ ҳокимларига қарши олиб бораётган курашига бағишланган фильмларни кўрсатиш ҳафталиги бошланди.

Вьетнам информация агентлигининг хабар беришича, Ханой кинотеатрларининг экранларида тўққизта ҳужжатли фильм ва фильм-репортажлар кўрсатилмоқда. Бу фильмларнинг баъзиларини Жанубий Вьетнам Миллий Озодлик Фронтининг студияси ишлаб чиқарган. Бу фильмларда Жанубий Вьетнам ватанпарварларининг Америка агрессорларига қарши қаҳрамонона курашини кўрсатувчи эпизодлар, партизанларнинг ўтган йил декабрь ойида Биньжиа районидаги ва 1965 йил июнь ойида Бьенхоа вилоятидаги жанговар ҳаракатлари ва бошқа жанговар операциялар тасвирланган.

Ханойда «Шонли ғалабаларнинг беш йиллиги» деган виставка ҳам очилди. Виставкага қўйилган фотографиялар томошабинларни Жанубий Вьетнам халқ қасоскорларининг Плейме, Дананг ва бошқа районларида ўтказган операциялари вақтидаги уруш ҳаракатлари билан таништиради. Айрим стендлар Америка осмон қароқчиларининг Вьетнам Демократик Республикаси территориясига бостириб келган вақтида, Вьетнам Демократик Республикаси армияси қисмларининг ҳаракатларини ҳам акс эттиради.

ЖАНУБИЙ ВЬЕТНАМДАГИ ЖАНГЛАР

НЬЮ-ЙОРК, 20 декабрь. (ТАСС). Америка ва Жанубий Корея қўшинларининг тўртта батальони 18 декабрда АҚШнинг Куиньондаги ҳарбий денгиз базасидан 20 километр ғарбий-шимолда биргаликда жазо операцияси ўтказган эди. Шу батальонлар билан озодлик армияси қисмлари ўртасида кеча шиддатли жанглар бўлиб ўтди.

АП агентлиги мухбирининг Биньхедан (Жанубий Вьетнам) берган хабарида айтилишича, шу операцияда қатнашган АҚШнинг 1-авиамобиль дивизияси қисмлари талафот кўрган. Жазочилар операция ўтказилаётган районга қўнаётган вақтда ватанпарварлар бир вертолётни уриб туширганлар. Америка вакилининг айтишича, шу куни номаълум артиллерия қисми Сайгондан 260 миля шарқи-шимолда 1-авиамобиль дивизияси позицияларини ўққа тутган. Ўққа тутиш натижасида икки солдат ўлган ва саккиз солдат ярадор бўлган.

ФРАНЦИЯДА ПРЕЗИДЕНТ САЙЛОВЛАРИНИНГ ЯКУНЛАРИГА ДОИР

ПАРИЖ, 20 декабрь. (ТАСС). Франция ички ишлар министрлиги бугун маҳаллий вақт билан туш пайтига яқин президент сайловлари иккинчи даврасининг аниқланган натижаларини (Франция Гвианаси ва Полинезиядан ташқари денгиз нариёгидаги территорияларда овоз бериш якунларини ҳам қўшган ҳолда) эълон қилди. Ана шу маълумотларга мувофиқ, 28.870.196 киши сайлов рўйхатига киритилган эди; овоз беришда 24.342.290 сайловчи (яъни сайловчиларнинг 84,31 проценти) қатнашди: 23.672.873 бюллетень ҳақиқий деб топилди. (Н. В.) 13.063.134 киши (яъни сайловчиларнинг 55,18 проценти) Де Голль учун овоз берди; 10.609.744 киши (яъни сайловчиларнинг 44,81 проценти) Миттеран учун овоз берди.

САЙГОНГА ЯНГИ ШОТИР ЮБОРИЛДИ

ВАШИНГТОН, 21 декабрь. (ТАСС). Мудофаа министри Р. Макнамаранинг тавсияси билан АҚШ президенти Л. Жонсон Жанубий Вьетнамдаги Америка қуролли кучлари қўмондонининг ўринбосари деган янги лавозимни жорий этди. Бу лавозимга генерал Жан Энглер тайинланди.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

22 ДЕКАБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар**, 18.20 — **Қизил галстук тележурнали**, 19.00 — **Сибирь микробиологи** (ҳужжатли фильм). 19.10 — **Композитор И. Ҳамроев**, 19.50 — **Эшиттиришлар программаси.**

Рус тилида: 19.55 — **Телевизион янгиликлар**, 20.10 — **Советский воин** тележурнали, 21.10 — **Реклама ва эълонлар**, 21.20 — **Бир полк музикачилари** (кинокомедия).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.10 — **Китоб ташувчи Мушук нима келтирди** (болалар учун), 18.35 — **Тошкент янгиликлари**, 18.45 — **Абадий жанг** (ҳужжатли фильм), 18.55 — **Жаҳон халқлари куйлари**, 19.20 — **Тузалгани тўғри** (бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 20.35 — **Якунлар ва режалар** («Ёшлик» студияси), 20.55 — **Тошкент янгиликлари**, 21.05 — **Евдокия** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 22/XII да **Майсаранинг иши**, 23/XII да **Коппелия**.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 22/XII да **Хатарли йўл**, 23/XII да **Сарвқомат дилбарим**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 22/XII да **Гули сиёҳ**, 23/XII да **Нурхон**.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«Юность» цирк коллективининг гастроллари.**

КИНО

Итальянча никоҳ — «ИСКРА» (кундуз соат 5 дан).

Ивайло — «МОСКВА» (эрталаб соат 10, кундуз 12, 2 ва 4 да).

Гўзал ҳаёт — «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Бир қотилликн тафсилоти — САНЪАТ САРОЙИ кундуз ва кечқурун), «ИСКРА» (кундуз соат 4-20 минутгача), «МОСКВА» (кеч 6 ва 8 да).

Ганга ва Жамна (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кундуз соат 3 да), «МОСКВА» (кеч 9.40 минутда).

Нюрнберг суди (кундуз соат 5.20 минутда), **Алдар кўса** (эрталаб соат 10, 11.40, кундуз 1.20 минут, кеч 9 ва 10 яримда) — НАВОИЙ номли.

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА

ТЕЗ КУНДА ПРЕМЬЕРА

Рашид Ҳамроев музикаси

Зулматдан зиё

3 парда 10 кўринишли опера. **Туроб Тўла** либреттоси (**Ойбекнинг** «Қутлуғ қон» романи асосида)

Дирижёр — Ўзбекистон ССР халқ артисти **Ф. Шамсиддинов**, постановкачи режиссёр — Ўзбекистон ССР халқ артисти **М. Муҳамедов**, хормейстерлар — **Л. Шамшин, С. Шодмонов**, рассом — Ўзбекистон ССР халқ рассоми **М. Мусаев**, балетмейстер — СССР халқ артисти **М. Турғунбоева.**

26 декабрда Тошкент шаҳрида 1965 йилги

ПУЛ-БУЮМ ЛОТЕРЕЯСИ

олтинчи чиқарилиш билетларининг

ЮТУҚЛАР ТИРАЖИ БУЛАДИ.

30 ТИЙИНЛИК БИЛЕТГА:

«Москвич» автомобили, мотоцикл, пианино, холодильник, кир ювиш машинаси, гилам, соат, шунингдек пул ютиш мумкин.

Лотерея билетларини исталган омонат касса, почта, «Союзпечать» киоскаси, магазин ва кинотеатрлардан, шунингдек билет тарқатишга махсус жалб этилган кишилардан сотиб олиш мумкин.

Лотерея билетларини сотиб олиб, ютуқлар тиражида қатнашинг!

«УЗСЕЛЬХОЗТЕХНИКА» ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ САВДО БАЗАСИГА

старший бухгалтер, бухгалтерлар, трактор запас қисмларининг сифат инженери

КЕРАК

Қабул қилинганлар иш жойига ва ишдан кейин база транспортида ташилади.

Адрес: Тошкент область, Калинин район, Ўртаовул станцияси.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»

4-БЕТ, 22 ДЕКАБРЬ 1965 ЙИЛ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)— Орган Ташкентского обкома, горкома КП Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004, Редактор ўринбосарлари — 25885, 26232. Масъул секретарь — 34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — 31936. Партия турмуши — 25811, Саноат, транспорт ва қурилиш, ахборот ва спорт бўлимлари — 33786. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 28761. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 10226. ИНДЕКС 64969 Нашр. № 1917.